

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ПРАКТИЧЕСКИ НАРЪЧНИК ПО ОБУЧИТЕЛНА ТЕМА

ПРЕВЕНЦИЯ И ДЕЙСТВИЯ ПРИ БЕДСТВИЯ

София
2018г.

Издание на Националното сдружение на общините в Република България, създадено по Проект „Подобряване капацитета на общинските служители за предоставяне на качествени публични услуги”, по Административен Договор № BG05SFOP001-2.004-0002-C01/22.12.2016 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съкращения Въведение

ТЕМА 1. АКТУАЛНА НОРМАТИВНА УРЕДБА, С АКЦЕНТ ВЪРХУ ПРОМЕНИТЕ СЛЕД 2014 Г. АНГАЖИМЕНТИ НА СТРАНАТА НИ ПО МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ. УРОЦИТЕ ОТ БЕДСТВИЯТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ.....	6
1.1. Уроците от бедствията през последните години	6
1.2. Актуална нормативна уредба, с акцент върху промените след 2014 г.....	8
1.3. Ангажименти на страната ни по международни споразумения относно защитата при бедствия.	14
ТЕМА 2. ПЛАНИРАНЕ НА МЕРКИТЕ ПО ПРЕВЕНЦИЯ. ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ. ОБВЪРЗВАНЕТО МУ С ОБЛАСТНИТЕ И НАЦИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ ЗА: НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ И ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ.	16
2.1. СТРУКТУРА НА ПЛАНОВЕТЕ ЗА ЗАЩИТА ПРИ БЕДСТВИЯ:	17
ТЕМА 3. ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И РАННО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ.	35
3.1. ВОДЕЩИ ОБЩИНСКИ ПРАКТИКИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И РАННО ОПОВЕСТЯВАНЕ	38
ТЕМА 4. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА МЕРКИТЕ В ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА ЗАЩИТА ПРИ БЕДСТВИЯ.....	43
ТЕМА 5. ОРГАНИ ПО ПРЕВЕНЦИЯТА НА МЕСТНО, ОБЛАСТНО И НАЦИОНАЛНО НИВО. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ФОРМИ ЗА КООРДИНАЦИЯ. АНГАЖИРАНЕ НА МЕСТНИ ИНСТИТУЦИИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА В ДЕЙНОСТИТЕ	49
ТЕМА 6. РЕАКЦИЯТА ПРИ БЕДСТВИЯ – ПЛАНИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ. КАК ДА АНГАЖИРАМЕ МЕСТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА.	54
6.1. Нормативната рамка за планирането	54
6.2. Разработване на /областни/ общински планове за защита при бедствия	56
ТЕМА 7. СИСТЕМИ ЗА ОПОВЕСТЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕВАКУАЦИИ.	75
7.1. Системи за оповестяване на населението	75
7.2. Организация и провеждане на евакуация.....	77
ТЕМА 8. ОРГАНИЗИРАНЕ, ЕКИПИРАНЕ И ПОДГОТОВКА НА ДОБРОВОЛНОТО ФОРМИРОВАНИЕ. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ ДОБРОВОЛНИ ФОРМИРОВАНИЯ.	82

ТЕМА 9. ОРГАНИЗИРАНЕ НА ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ СЛЕД БЕДСТВИЕТО – ОЦЕНКА НА ЩЕТИТЕ НА ОБЩИНСКАТА СОБСТВЕНОСТ И ЗА ПОДКРЕПА ЗА НАСЕЛЕНИЕТО.	96
ТЕМА 10. ИСКАНИЯ ЗА ПОДКРЕПА ОТ МЕЖДУВЕДОМСТВЕНАТА КОМИСИЯ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ, ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД „БЕДСТВИЯ“, ДРУГИ ИЗТОЧНИЦИ. (ПРОЦЕДУРИ, ПРАВИЛА, СРОКОВЕ). УСЛОВИЯ ЗА ПОДКРЕПА ОТ ФОНД „ОБЩИНСКА СОЛИДАРНОСТ“ КЪМ НСОСРБ.	101

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АПК	Административно-процесуален кодекс
ГПК	Граждански процесуален кодекс
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕХМС	Европейска харта за местното самоуправление
ЗВ	Закон за водите
ЗАТУРБ	Закон за административно-териториалното устройство на Република България
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ЗДС	Закон за държавната собственост
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗК	Закон за концесиите
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗНИ	Закон за насърчаване на инвестициите
ЗОП	Закон за обществените поръчки
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравето
ЗУТ	Закон за устройство на територията
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МФ	Министерство на финансите
РБ	Република България
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СМР	Строително-монтажни работи
СНРБ	Съвета за намаляване на риска от бедствия
НСНРБ	Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия
ЗЗБ	Закон за защита при бедствия
МКВПМС	Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет
ФСЕС	Фонд „Солидарност“ на ЕС
ЕАОС	Европейската агенция по околна среда
ЕСС	Единна спасителна система
ДПУСЯ	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовирите“

Въведение

Едно от основните направления на дейността на НСОРБ е подкрепа на общините при осъществяване на техните правомощия чрез предоставяне на широк спектър от консултации, обучителни програми, издаване на тематични справочници и консултативни разработки. В изпълнение на тази основна задача НСОРБ осъществи широкомащабен проект, обхващащ всички български общини: „Подобряване капацитета на общинските служители за предоставяне на качествени публични услуги”, Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Основната цел на проекта е подобряване знанията и уменията на общинските представители – заместник-кметове на общини, служители в общинската администрация - да предоставят качествени публични услуги в съответствие с потребностите на гражданите в 10 ключови области.

В рамките на проекта се осъществяват:

- Провеждане на обучения на територията на цялата страна за представители на всички общини
- Надграждане на Интернет-платформа за обучение на общински представители

Целта на настоящия наръчник „Превенция и действия при бедствия” е да подпомогне местните власти при планирането и провеждането на адекватни дейности по предотвратяване и преодоляване на бедствени ситуации. Наръчникът представя достъпно и систематизирано всички важни правомощия на общините в областта на превенцията и преодоляването на последиците от бедствия, при отчитане на последните промени в съответното законодателство.

Пожелавам успех при осъществяване на високоотговорна Ви мисия за гарантиране на сигурността и благосъстоянието на местните общности!

Силвия Георгиева
Изпълнителен директор на НСОРБ

ТЕМА 1. АКТУАЛНА НОРМАТИВНА УРЕДБА, С АКЦЕНТ ВЪРХУ ПРОМЕНИТЕ СЛЕД 2014 Г. АНГАЖИМЕНТИ НА СТРАНАТА НИ ПО МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНЕНИЯ. УРОЦИТЕ ОТ БЕДСТВИЯТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ.

1.1. Уроците от бедствията през последните години

През последните години България беше засегната от редица бедствия, които отнеха човешки животи и нанесоха значителни щети, както на инфраструктурата в сферата на енергетиката, водните ресурси, телекомуникациите, транспорта, общественото здраве, образованието, културното наследство и защитените природни зони, така и на промишлеността и селското стопанство.

Според данните от EM-DAT, през годините България е била засегната предимно от наводнения, екстремни температури, бури, пожари и земетресения.

Период	Видове бедствия	Брой събития	Брой загинали	Брой засегнати/ранени
1916-2016 г.*	наводнения	19	77	60 017
1916-2016 г.*	земетресения	6	131	3962
1916-2016 г.*	бури	6	3	5890
1916-2016 г.*	екстремни температури	9	76	393
1916-2016 г.*	пожари**	4	10	176
1916-2016 г.	свлачища	1	11	-
1916-2016 г.*	транспортни инциденти	6	154	138
1916-2016 г.*	индустриални инциденти	2	15	200

Данни от EM-DAT за възникнали бедствия и инциденти в страната. Посочените в таблицата данни са непълни, доколкото липсват данни за наводнения до 1996 г., за земетресения – до 1927 г., за бури – до 1980 г., за екстремни температури – до 1997 г., за пожари – до 1999 г.

Въпреки, че наличните данни са непълни, при анализирането им прави впечатление фактът, че десетте най-тежки бедствия и инциденти са регистрирани през последните 15 години.

В периода от 2002 г. до 2017 г. България е мобилизирала пет пъти фонд „Солидарност“ на Европейския съюз, поради възникнали бедствия, четири от които класифицирани като „голямо природно бедствие“ и съответно едно, като „регионално природно бедствие“. Съгласно обобщените данни, през 2005 г. страната ни е била засегната от две наводнения, причинили общо щети в размер на 459 млн. евро, а получената финансова помощ от фонда е общо 20,3 млн. евро.

През 2014 г., вследствие на проливни валежи придружени с гръмотевични бури и градушки, наводнения и свлачища през месеците юни и юли са причинени щети, възлизащи на 390 млн. евро., а финансовата помощ от фонд „Солидарност“ е общо на 12,5 млн. евро. Очакваното покритие от застраховки, което би следвало да компенсира значителна част от нанесените загуби през 2014 г., е едва 4 535 509 лв., т.е. 0,745 % от загубите.

По данни на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет (МКВПМС) за периода 2010-2015 г. от заявените финансови ресурси в размер на 324 355 779 лв., за извършване на превантивни дейности са отпуснати 50 641 044 лв., което представлява 15 % от цялата сума. В сравнение, за същия период разходите за спасителни и неотложни аварийни работи, неотложни възстановителни работи и възстановителна помощ представляват съответно 73%, 38% и 54 % от заявените средства и възлизат общо на 385 461 785 лв.

Видно, е че основните механизми за обезпечаване на дейностите след бедствия в България се ограничават до отпускане на средства от МКВПМС и кандидатстване по Фонд „Солидарност“ на ЕС (ФСЕС).

Тези възможности за финансиране след настъпило бедствие, обаче се отличават със сериозни недостатъци. МКВПМС не разполага с достатъчен капацитет за справяне с последствията от бедствия със значителен мащаб, като всяко такова събитие нарушава процеса на финансиране на планираните превантивни дейности. По същия начин ФСЕС не разполага с достатъчен капацитет да финансира големи загуби от бедствия. Освен това ФСЕС предоставя само частично обезщетение от бюджета на централното правителство за щети в резултат от бедствия, като фондът не включва загубите за частни лица. Кандидатстването и получаването на средства е също така дълъг процес, който включва значителни забавяния преди изплащането на средствата, тъй като е необходимо държавите членки също да одобрят отпуснатите суми.

Горепосочените данни показват необходимостта от промяна в процеса на приоритизиране на финансирането и съответно увеличаване дела на инвестираните средства в планирани превантивни дейности, както и предприемане на мерки за увеличаване частта компенсирани загуби, чрез възможностите на застраховането.

Прегледът на възникналите бедствия, показва, че голяма част от тях са причинени вследствие на природни явления. В тази връзка е необходимо да се отчетат резултатите от извършените проучвания, според които средната годишна температура на въздуха в България, през последните две десетилетия

(1988-2011 г.) се е повишила средно с 1,3°C в сравнение с тази от периода 1961-1990 г. Установени са и значителни вариации в количеството на валежите през отделните години за периода 1988-2011 г. Промени се наблюдават и в максималните денонощни валежи, като всички тези резултати показват тенденция към повишаване на риска от свързаните с тях бедствия.

В допълнение, в доклад на Европейската агенция по околна среда (European Environment Agency) от 2017 г. се посочва, че до 2080 г., в няколко европейски страни, сред които и България, се очаква повишение във вероятността от появата на свързани с климата опасности с поне 20 % за три или дори четири от седем опасности (горещи вълни, студени вълни, суши, пожари извън урбанизираните територии, наводнения (речни), крайбрежни наводнения и бури).

В заключение се налага изводът, че е трудно да се очертаят точните измерения на опасността от бедствия в следствие от глобалните климатични промени. Резултатите от досегашните изследвания на проблема са доста несигурни, но показват, че глобалните промени ще доведат до значителни изменения в климата и в хидроложкия режим на обширни територии от Европа, в т.ч. и в България. Рискът от засушаване, горещи вълни и наводнения, както и от свързаните с тях бедствия е реален, и следва да се предприемат мерки за ограничаване на въздействието на причиняващите ги фактори.

В тази връзка, дейностите за намаляване на риска да следва да бъдат ефективни, съгласувани, ресурсно осигурени, да обхващат всички сектори и опасности, и не на последно място наличната информация и начините за справяне с тях да бъдат достъпни и разбираеми за хората.

1.2. Актуална нормативна уредба, с акцент върху промените след 2014 г.

Въз основа на изводите относно тенденциите в климатичните изменения и анализа на способностите за реагиране, но най-вече на възможностите за управление на рисковете, у нас бяха извършени редица нормативни промени, като основната насока беше приоритизиране на мерките за превенция и свързаната с това организационна подготовка.

Закон за защита при бедствия (ЗЗБ)

По-долу са представени накратко основните промени в ЗЗБ за периода 2014-2018.

Законът за защита при бедствия и подзаконовата нормативна уредба към него са основните нормативни актове, които регламентират защитата на населението при бедствия в страната.

Този закон е действащ закон и е приет след задълбочена оценка и научна обосновка за формиране на държавната политика в областта на защитата на

населението. През периода се изготвиха доста нормативни документи вкл. и оценка на риска на критичната инфраструктура и критични обекти, стратегия и национална програма за защита при бедствия и национална стратегия за намаляване на риска.

Закона за защита при бедствия урежда обществените отношения, свързани с осигуряването на защитата на живота и здравето на населението, опазването на околната среда и имуществото при бедствия.

Основни моменти.

Органите на изпълнителната власт, юридическите лица и едноличните търговци организират защита при бедствия в изпълнение на възложените им функции с този закон и с другите нормативни актове, регламентиращи тяхната дейност.

Действията им се координират в единна спасителна система /ЕСС/ за защита при бедствия. ЕСС ще бъде разгледана подробно като дейности и структури, координация и ръководство на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи в района на бедствието, планиране и подготовка.

Защитата при бедствия се извършва на национално, областно и общинско ниво. Нов момент в защитата е допълването, че защитата се осъществява чрез провеждане на дейности по готовност и реагиране при бедствия.

Превантивната дейност е от особена важност в новите промени на ЗЗБ. На нея е посветен цял раздел от закона. Тенденцията в промените на закона е да се приоритизира превенцията, с цел намаляване на риска от бедствия. Класифицират се комплекс от 13 превантивни дейности, които ще бъдат представени по-подробно в следващата тема.

В изпълнение на новите законови изисквания към Министерския съвет е създаден Съвет за намаляване на риска от бедствия.

В този аспект от особена важност е да се посочи разработването и актуализацията на:

- **Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия;**
- **Национална програма за намаляване на риска от бедствия;**

През последните години намаляването на риска от бедствия или т.н превенция се превърна в световен приоритет. Доказателство са документите, приети от страните-членки на Европейския съюз, както и Рамката за действие Хиого 2005-2015 на ООН "Да изградим устойчивост на нациите и обществата към бедствия", която приканва и за определя всяка една страна отговорна да създаде **Национална платформа и Стратегия за намаляване на риска от бедствия.**

Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия има за цел да очертае съгласувана рамка за определяне на стратегическите приоритети за действие за намаляване на риска от бедствия и да подпомогне изпълнението на мерките за тяхното осъществяване на национално, областно, общинско и обектово ниво. Стратегията ще спомогне още за идентифициране и приоритизиране на конкретни области за трансгранично и регионално

сътрудничество, както и ще гарантира решаването на проблемите координирано, с перспектива за развитие на капацитета за намаляване на риска от бедствия в дългосрочен план. Стратегията за намаляване на риска от бедствия има **обхват на действие** от 2014 до 2020 г. и е приета с Протокол № 15.19 на Министерския съвет от 16.04.2014 г.

Структура на Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия :

1. анализ на средата;
2. анализ на силните страни, слабите страни, възможностите и заплахите;
3. стратегическите цели за намаляване на риска от бедствия на територията на Република България;
4. набелязване на мерки за постигане на зададените цели;
5. измерими индикатори за изпълнение на мерките по т. 4;
6. план за действие;

Националната програма за защита при бедствия 2014-2018 г. приета с Решение № 270 на Министерския съвет от 07.05.2014 г. определя целите, приоритетите и задачите за защитата при бедствия в страната за срок от 5 години. Тя представлява основен документ за политиката в областта на **предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия** и аварии и очертава насоките за създаването на ефективна, ресурсно и технически осигурена национална система за превенция и реагиране при бедствия.

Стратегическа цел на Националната програма и на държавната политика за защита при бедствия е предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от тях, защита на живота и здравето на населението, и опазване на културните ценности.

Основен приоритет на Националната програма за защита при бедствия 2014-2018 г. е извършване на **анализ и оценка на рисковете от бедствия** на територията на Република България и тяхното картографиране.

Чрез Националната програма за защита от бедствия се реализира държавната политика в областта на защита.

В закона в специален раздел е формулирано **участието и съдействието на физическите лица, юридическите лица и едноличните търговци при бедствия.**

С промените в закона се **задължава** всяко физическо лице да **окаже съдействие в съответствие с възможностите си по искане на кмета на община** или ръководителя на операциите и да **допуска оправомощените длъжностни лица** за извършване на съответните оценки и анкети, необходими във връзка с предоставянето на помощи. С промените от 2017 се дават указания на юридически лица и еднолични търговци, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква "г" или "д" от Закона за устройство на територията, която представлява опасност за възникване на бедствие, **как да разработват аварийен план** на

обекта като съдържание, как да изградят и поддържат локални системи за оповестяване, сили и средства за реакция при бедствия и аварии.

Особено важни са промените в раздела за доброволните формирания, които ще разгледаме в отделна тема.

В закона търпи сериозни промени и допълнения раздела за обявяване на **Бедствено положение**. Обявяването на бедствено положение е ясно формулирано, като режим, зона и мерки. С промени ясно се посочват **четири условия при които кмета** има основание за издаване заповед за бедствено положение.

В Раздел **Подпомагане и възстановяване е изменен** с определяне на възможностите на **Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет** да предоставя и средства за превенция, както и условията за това. **Ресурсното осигуряване е раздел** претърпял доста промени формулиращи финансовото и материално-техническото осигуряване на защитата при бедствия.

Законът за защита при бедствия (ЗЗБ) е обвързан с препратки към над 130 нормативни акта.

Важна промяна, в контекста на последните изменения, имам в **Закона за местното самоуправление и местната администрация**. С тях се предоставят правомощия органите на местната власт – общинския съвет и кмета на общината - да решават въпроси по защита при бедствия - чл.17и чл.46.

Нормите на **Закона за защита при бедствия са доразвити и конкретизирани в редица свързани и произтичащи от него Наредби** относно:

- условията и реда за функциониране на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност
- условията и реда за провеждане на евакуация и разсредоточаване
- реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирания за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях
- условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия
- реда, начина и компетентните органи за установяване на критичните инфраструктури и обектите им и оценка на риска за тях
- предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последициите от тях
- съществените изисквания и оценяване съответствието на личните предпазни средства
- за реда за установяването и означаването на европейски критични инфраструктури в Р.България и мерките за тяхната защита
- аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария

- реда за създаване, съхраняване, обновяване, поддържане, предоставяне и отчитане на запасите от индивидуални средства за защита
- предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях.

ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ

Законът за водите съдържа редица норми, свързани с опасното въздействие на водите и управление на свързаните с това рискове. Тези въпроси са особено актуални през последните години във връзка с претърпените щети и дадени човешки жертви при настъпилите наводнения. Наред със задълженията на общините за поддържане и почистване на речните корита в урбанизираните територии, от особена важност през последните години се открие въпроса с поддържането на язовирите в страната, огромната част от които са общинска собственост, съответно и отговорност. Към настоящия момент, в резултат на осъществената контролна дейност от страна на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор е установено наличието на 5700 язовира, като 4523 от тях са собственост на общините. За спазването на разпоредбите на Закона за водите, общините отделят сериозен финансов ресурс. Такъв е необходим за поддържането на язовирните стени и съоръженията към тях в такова техническо състояние, което да не застрашава живота и здравето на хората и отговаря на изискванията на Наредба за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях, както и на контрол за техническото им състояние, приета с ПМС № 262 от 07.10.2016 г.

Иницираните от Националното сдружение на общините изменения в Закона за водите, приети и влезли в сила през юли 2018 г., са фокусирани в две основни насоки:

- ✓ Класифицирането на язовирите по мащаб и по степен на опасност, като на тази основа се определят и мерките по контрол и поддържането им. Това ще доведе, без да влияе върху безопасността на тези обекти, до по-правилно разходване на ограничени финансов ресурс, с който разполагат общините. Новите законови норми ще позволят човешки и финансов ресурси, разходвани за поддържането на обекти, които не са язовири, или са малки и с ниска степен на риск, да бъдат насочени към

ремонти и поддържане на обекти, чието изправно техническо състояние е от съществено значение за безопасността на населението.

По-важните промени в тази насока са:

- Премества се възможност собствениците на язовирните стени и съоръженията към тях да възлагат на операторите на язовирните стени, изготвянето на аварийните планове.
 - Въвежда се класификация на язовирите на "големи" и "малки". С въвеждането на класификация на язовирите на "големи" и "малки" се дава възможност за регламентиране на различни изисквания по отношение на поддържането им изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация.
 - Въвежда се класификация на язовирите по степени на потенциална опасност. Язовирите се класифицират в тристепенна скала на потенциална опасност в зависимост от оценката на риска от човешки жертви, икономическите, социалните и екологичните щети, а именно: първа висока степен на потенциална опасност, втора значителна степен на потенциална опасност и трета ниска степен на потенциална опасност.
 - Извършва се промяна в състава на комисиите, които се назначават от областните управители за ежегодни обследвания на техническото и експлоатационното състояние на язовирните стени и съоръженията към тях.
 - Предоставя се правото на собствениците да заявяват пред председателя на ДАМТИ желанието си да пристъпят към ликвидиране и/или извеждане от експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях. При спазване на реда и условията, предвидени в наредбата, председателят на държавната агенция издава или отказва да издаде разрешение за ликвидиране/ извеждане от експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях. С въвеждането на този режим се целта да се регулира процеса на ликвидиране на язовири, единствено и само по волята на техните собственици.
 - предвидена е **Процедура по за извеждане** от експлоатация или ликвидация на язовири и съоръженията към тях. Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор или оправомощено от него длъжностно лице разпорежда със заповед ликвидацията или временно извеждане от експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, до привеждането им в състояние, отговарящо на техническите норми. Временното извеждане от експлоатация на язовири и на съоръженията към тях се осъществява чрез пълното изпразване на водохранилището на язовира
- ✓ Създава се Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовирите“ към Министерството на икономиката, което да осъществява комплексно управление на язовири - публична и частна държавна собственост, вкл. и поддръжка на язовирните стени и съоръженията към

тях в изправно техническо състояние и безопасната им експлоатация. Общините имат възможност в три месечен срок от влизането в сила на закона да оценят кои язовири имат възможност да поддържат съгласно изискванията на закона и предписанията на контролните органи от ДА „Метрологичен и технически надзор“, а останалите да прехвърлят безвъзмездно в собственост на държавата. НСОРБ изготви и съгласува с Министерството на икономиката образец на заявление, с минимално изискуемия набор от придружителни документи, което беше изпратено на всички общини. В резултат, след изтичане на срока, са подадени заявления за прехвърляне в собственост на държавата на приблизително 2 500 общински язовира.

1.3. Ангажименти на страната ни по международни споразумения относно защитата при бедствия.

Основни международни документи: Механизъм за гражданска защита на ЕС

Механизмът на Съюза за гражданска защита съгласува действията в отговор на природни и причинени от човека бедствия на равнище ЕС. Целта на механизма е в три направления:

- насърчаване на **сътрудничеството** между националните органи за гражданска защита
- повишаване на **обществената осведоменост и подготвеност** по отношение на бедствията.
- осигуряване на възможност за **бърза, ефективна и координирана помощ** на засегнатото население

Механизмът на Съюза за гражданска защита включва **капацитет на ЕС за спешно реагиране**. Това представлява обединяване на доброволни начала на предварително заделени средства от държавите членки за незабавно разполагане в рамките на ЕС или извън него.

Координационният център за реагиране при извънредни ситуации е оперативното ядро на Механизма за гражданска защита. Той функционира денонощно и координира усилията на ЕС за реагиране при бедствие.

На 23 ноември 2017 г. Европейската комисия прие предложение, придружено от съобщение, за **изменение на законодателната рамка** на Механизма за гражданска защита. Предложението на Комисията цели по-конкретно:

- създаване на целеви резерв от капацитет на ЕС в областта на гражданската защита
 - по-бързо разполагане на помощ чрез намаляване на бюрократичните пречки
 - прилагане на допълнителни мерки в областта на превенцията и подготвеността
-

От 2001 г. насам Механизмът за гражданска защита е бил **задействан над 230 пъти**. Сред последните случаи на задействане на Механизма са:

- **горските пожари** в Албания, Грузия, Гърция, Италия, Португалия и Тунис (2017 г.)
- **наводненията** в Перу (2017 г.)
- **бежанската криза** в Гърция (2016 г. — до момента)
- конфликтът в **Ирак-Мосул** (2016 г. — до момента)

Ангажименти на Р. България по международни споразумения :

Рамката Сендай 2015 - 2030, приета на III световна конференция на ООН за ограничаване на риска от бедствия в Сендай, Япония. Рамката на Сендай за намаляване на риска от бедствия за периода 2015-2030 г. бе приета на Третата Световната конференция на ООН в Сендай, Япония, на 18 март, 2015 г. (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030). Това е резултат от консултациите между заинтересованите страни, инициирани март 2012 и междуправителствените преговори от юли 2014 до март 2015 г., подкрепени от Службата на ООН за Намаляване на риска от бедствията (UNISDR) по искане на Общото събрание на ООН.

Рамката Сендай (2015) е инструментът наследник на Рамката за действие от Хиого (HyogoFrameworkforAction-2005-2015, HFA 2005) за периода 2005-2015 г, целяща изграждане на устойчивостта на държавите и общностите против риска от бедствия.

Рамката Сендайеза периода 2015-2030г. изразява:

- необходимостта от по-добро разбиране на риска от бедствия във всичките му измерения -характеристики на експозицията, уязвимосттаи опасностите;
- на подобряване управлението на риска от бедствия, включително изграждане на национални платформи;
- отчетност за управлението на риска от бедствия;
- готовност за по-добро възстановяване;
- признаване на заинтересованите страни и техните роли;
- мобилизация на риск-чувствителни инвестиции, за да се избегне създаването на нов риск;
- устойчивост на здравната инфраструктура, културното наследство и работните места;
- укрепване на международното сътрудничество и глобалното партньорство, дарителски-информирани политики за риска и програми, включително и финансова подкрепа и заеми от международни финансови институции.

Рамката от Сендай насърчава взаимното обучение и обмен на добри практики чрез доброволни и самоинициирани партньорски проверки между заинтересованите държави. Такава партньорска проверка бе инициирана от нашата страна 2014 г. и бе изпълнена 2015-2016 г.

Партньорската проверка от ЕС по защита при бедствия 2015-2016, като част от своята реакция срещу наводненията, България реши да реформира

системата си за управление при бедствия и пожела да използва партньорската проверка за подпомагане на планираните реформи.

ТЕМА 2. ПЛАНИРАНЕ НА МЕРКИТЕ ПО ПРЕВЕНЦИЯ. ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ. ОБВЪРЗВАНЕТО МУ С ОБЛАСТНИТЕ И НАЦИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ ЗА: НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ И ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ.

В изпълнение на Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) се **създават областни и общински Съвети** за намаляване на риска от бедствия, с участието на териториалните **органи на изпълнителната власт**, в партньорство със службите за спешно **реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.** Членовете на Съвета за намаляване на риска от бедствия (СНРБ), **съвместно планират защитата** при бедствия на областно и общинско ниво.

Съвети за намаляване на риска от бедствия се създават в срок до **два месеца** от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Закона за защита при бедствия (обн. ДВ. бр.51 от 5 Юли 2016г.) и в рамките на една година от влизането в сила на закона, те трябва да **разработят план за защита при бедствия (ПЗБ).**

Необходимо е при разработването на ПЗБ да се прилага **подход на управление на риска**, основан на БДС ISO 31000:2011 „**Управление на риска – принципи и указания**”

Процесът на планиране на СНРБ включва:

- **устойчиво управление на риска** от бедствия чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване;
- **управление на всички опасности;**
- интеграция на всички структури, участващи в разработването и изпълнението на ПЗБ.

С ПЗБ задължително се определят:

- целите на плана и връзката с НСНРБ/Националния съвет за намаляване риска при бедствия/;
- опасностите и рисковете от бедствия;
- мерките за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия;
- мерките за защита на населението;
- разпределението на задълженията и отговорните органи и лица за изпълнение на предвидените мерки;

- средствата и ресурсите, необходими за изпълнение на дейностите;
 - начина на взаимодействие между съставните части на единната спасителна система (ЕСС);
 - реда за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, на съставните части на ЕСС и населението при опасност или възникване на бедствия;
 - реда за обявяване на „бедствено положение“;
 - мерките за възстановяване;
- склучените споразумения с юридическите лица и едноличните търговци, включени в плановете за защита при бедствия.

При планиране на защитата при бедствия Съветите за намаляване на риска от бедствия се ръководят от Указания, на основание чл. 9, ал. 5 от Закона за защита при бедствия. Националният Съвет за намаляване на риска от бедствия утвърди през 2017 г. такива Указания (***Указания за разработването и готовността за изпълнение на плановете за защита при бедствия***), които се прилагат при планирането на национално, областно и общинско ниво.

Националният план за защита при бедствия се разработва от **Съвета за намаляване на риска от бедствия** и се приема от Министерския съвет.

Общинските плановете за защита при бедствия се разработва от общинския съвет за защита при бедствия за постигане на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия.

При разработването на ПЗБ се използва **опитът и експертизата при планирането**, управлението на рискове и на извънредни ситуации, с които разполагат местните власти, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия. Екипът за разработване на ПЗБ трябва да разгледа опасностите, рисковете които те представляват и как в момента те се управляват чрез съвместните усилия на всички партньори. В ПЗБ се определят ангажиментите по отношение на превенцията, готовността, реагирането и възстановяването, както и целите и действията за подобряване управлението на рисковете.

2.1. СТРУКТУРА НА ПЛАНОВЕТЕ ЗА ЗАЩИТА ПРИ БЕДСТВИЯ:

1. **опасностите** и рисковете от бедствия;

2. мерките за **предотвратяване** или намаляване на риска от бедствия;
3. мерките за **защита на населението**;
4. **разпределението на задълженията и отговорните органи и лица за изпълнение на предвидените мерки**;
5. **средствата и ресурсите**, необходими за изпълнение на дейностите по предходните точки
6. начина на **взаимодействие между съставните части на единната спасителна система**;
7. реда за **ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, на съставните части на единната спасителна система и населението при опасност или възникване на бедствия**;
8. мерките за **възстановяване**.

Областният ПЗБ се разработва от съвета по чл. 64а, ал. 1 ЗЗБ. Планът се съгласува с председателя на съвета по чл. 62, ал. 3 ЗЗБ (председателя на СНРБ към Министерския съвет) и влиза в сила след утвърждаване със заповед на областния управител.

Общинският ПЗБ се разработва от съвета по чл. 65а, ал. 1 ЗЗБ. Планът се съгласува със съвета по чл. 64а, ал. 1 ЗЗБ (областния СНРБ) и влиза в сила след приемането му от общинския съвет.

Периодът на действие на един ПЗБ може да продължи **до 5 години**, след което същият задължително се преразглежда и актуализира (чл. 9, ал. 14 ЗЗБ). Преразглеждането и актуализирането на плановете за защита при бедствия е задължително и след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им.

Прегледът на ПЗБ може и да не доведе до изменение, допълнение, отмяна или замяна на плана.

Също така в закона е предвидена възможност и за преразглеждане на плановете по всяко време от съответния СНРБ (чл. 9, ал. 16 ЗЗБ), като при необходимост могат да бъдат изменени, допълнени, отменени или заменени по съответния ред.

Съветът за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет определя **национално значимите опасности и рискове** в Националния план за защита при бедствия (чл. 9, ал. 3, т.1 ЗЗБ). **Всеки областен и общински СНРБ** също трябва да определи своите опасности и рискове. Така заедно всички страни ще подпомогнат за разграничаването на това, което е **значимо за общината**, за областта и национално значимото – особено при определянето на това как ще бъдат координирани усилията за реагиране и възстановяване.

Националната значимост включва, без да се ограничава само до това, всички случаи, когато се счита, че:

- е вероятно използването на значителни ресурси; или
- е вероятно да бъде засегната територията на повече от една област;

или

- може да засегне международните задължения на Република България;

или

- това води или е възможно да доведе до значителни, необратими промени в околната среда.

Подходи за планиране

*При разработване на планове се използват различни **подходи**, включително и комбинации от тях.*

Подход за планиране основан на последиците. Този подход изисква първо да се разработи **сценарий за опасността или заплахата**, след което се **анализират последициите** с цел определяне на посоката на действия. Обикновено този подход за планиране се използва за изготвяне на **планове за специфични опасности и заплахи и се разработва като приложение към основния план.**

Последициите, след като са правилно анализирани, следва да се **трансформират** във функции или задачи. Предимството на планиране, започващо с изследване на последициите, до които дадено събитие може да доведе, е че позволява установяване на функциите, които трябва да бъдат изпълнявани и съответно определени в плана. Ако при планирането се подходи, започвайки по списъка с налични ресурси, могат да се negliжират значими рискове (за справяне с които не са налични ресурси). Реалните ситуации ни изправят пред необходимостта да се действа с това, което е на разположение в момента. Постигането на **съответствие между потребностите и наличните ресурсите** за справяне с дадена ситуация е предмет на дългосрочно планиране.

Подход за планиране основан на функциите (функционален подход за планиране). Този подход **идентифицира функциите**, които съответните организации (институции, ведомства) трябва да изпълнят в **случай на възникване** на извънредно събитие. Функционалният подход за планиране определя функциите, задачите и организацията на процеса за управление на

структурите за реагиране (институции, ведомства, организации), **независимо от това какво събитие** ще настъпи.

Подход за планиране основан на способностите. Този подход се фокусира върху **способностите за предприемане и изпълнение на необходимите действия** в случай на възникване на събитие. Подходът за планиране основан на способностите **дава отговор на въпроса** „Разполагаме ли с необходимата комбинация от структури за реагиране (институции, ведомства, организации), планове, тренировки, хора, ръководство и управление, оборудване и средства за изпълнение на изискващите се функции за справяне с възникнало събитие. Този подход за планиране може да се разглежда като **комбинация от подход основан на последиците и функционален подход**, защото се фокусира върху „сценарии → задачи → способности“.

При планиране **най-често** се използва **комбинираният подход**, който **превръща резултатите** от изследването на сценария и последициите **в цели и задачи** за по-нататъшния процес на планиране. Това води до изготвяне на основния план, който описва всеобхватно ролята, връзките и задълженията с функциите, опасностите и заплахите и се отразява в последователността на действията. Комбинираният подход спомага за идентифициране на посоката на действията, които компетентните органи трябва да са в състояние да предприемат и да осигурят изпълнението на необходимите функции, основани на анализа на риска. Това дава възможност и за идентифициране на необходимите способности, които трябва да притежават компетентните органи за справяне с възникнало събитие.

Сценарии на планиране

Всеки СНРБ преценява дали да планира въз основа на очакваните „**максимално вероятни събития**” или на „**най-лошите сценарии**”. Ако сценариите не отразяват това, което е разумно правдоподобно - може да се получат грешни резултати. По тази причина е **препоръчително** използването на „максимално вероятните събития”.

Максимално вероятно събитие е сценарий с най-голямо **нежелано събитие**, с достатъчно **висока вероятност** за настъпване, което следва да бъде разгледано.

При планиране въз основа на „максимално вероятни събития” следва да се оцени доколко предвидените мерки ще бъдат адекватни в случай на възникване на събития по „най-лошите сценарии”. Бедствията с големи

последствия и ниска вероятност често се възприемат отвъд нашите икономически и социални възможности за справяне в пълен размер. Въпреки това планирането на СНРБ трябва да бъде насочено към осигуряването в дългосрочен план на по-големи способности за справяне с възможните най-лоши сценарии.

Разработване на раздела Управление на опасностите и рисковете.

Кметовете на общини и областните управители носят отговорност за защитата при бедствия на територията на общината и на областта, независимо от мащаба на бедствието. По аналогия **със Съветът за намаляване на риска от бедствия** към Министерския съвет, който определя национално значимите опасности и рискове в Националния план за защита при бедствия - всеки областен и общински СНРБ също трябва да определи своите **опасности и рискове**.

Управлението на рисковете от бедствия се осъществява чрез **въздействие върху** тях чрез **мерки за превенция, готовност, реагиране и възстановяване** на национално, областно и общинско ниво на базата на извършена оценка на рисковете.

Оценката на рисковете е важна за ефективното им управление, като от основно значение е разбирането за обстоятелствата за управление на риска в района на действие на СНРБ, с цел прогнозиране на това, какво може да се случи и да се определи кои опасности и рискове са значими и управлението на кои рискове следва да бъде с приоритет. Постигането на ясно разбиране на профила на риска на съответния район на действие на СНРБ е от основно значение за правилно насочване на подходящите ресурси и усилия за превенция, готовност, реагиране и възстановяване.

Разделът **ПРОФИЛ НА РИСКА** от ПЗБ цели установяването на условията, в които членовете на СНРБ работят. Профилът на риска осигурява широка картина на **природната, социалната, инфраструктурната и икономическата среда в района** на действие на СНРБ и посочва вероятността от въздействие на различните опасности върху общността. Профилът на риска **включва анализ на вероятността и последствията (рискът) от тези опасности**. Разделът завършва с оценка на **текущите и потенциални мерки и действия** за превенция, готовност, реагиране и възстановяване, във връзка с приоритизираните рискове.

Планиране на мерките по превенция в общински план за защита при бедствия е в пряка връзка с направения **ПРОФИЛ НА РИСКА** от ПЗБ.

От голямо значение е профилът на риска да **се основава на знанията за местните опасности и рискове**, с което се отчита разнообразието от опасности за общностите на територията на Република България.

Уместно е **профилът на риска** да:

- характеризира **информацията за опасностите и рисковете**, която ще бъде от съществено значение за ангажирането на **членовете на СНРБ и заинтересованите страни (местните власти, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия)**, включително и за повишаване информираността и осведомеността на населението;

- осигурява **информация за текущото състояние** на опасностите, уязвимостите, рисковете и ключовите тенденции в съответния район на действие на СНРБ;

- прави **качествено сравнение** на значимите рискове за съответната територия;

- осигурява във времето **основа за мониторинг и измерване на резултата** от управлението на рискове с висока степен;

- поставя **стабилна основа за цялостно управление** на риска от бедствия.

Цел и основни компоненти на раздел ПРОФИЛ НА РИСКА

Целта на раздела е да **характеризира средата на риска и да предостави основа** (базирана на факти и доказателства) за приоритизиране на ресурсите и усилията в планирането на защитата при бедствия, основано на управлението на риска.

Основни компоненти на раздел ПРОФИЛ НА РИСКА:

- Обобщено **описание на природната, социалната и икономическата среда и инфраструктурата** в съответния район на действие на СНРБ.

- Описание на **всички рискове**, които биха могли да окажат въздействие в съответния район на действие на СНРБ, и характеристика на тяхната вероятност и последици.

- Качествена **оценка на рисковете** в съответния район на действие на СНРБ.

- Преценяване и **приоритизиране на рисковете** и идентифициране на потенциални мерки за въздействие чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване.

Планът за защита при бедствия трябва да бъде възможно **най-опростен и лесен** за разбиране. Изготвените **сложни или детайлни анализи на риска** (доколкото позволяват наличните ресурси и експертиза) може да се съдържа в документи или **приложения**, изрично посочени в ПЗБ.

Предизвикателства и възможности при разработването на профил на риска

Колкото по-прецизна е оценката на риска, толкова по-вероятно е тя да бъде полезна в приоритизиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия при тяхното планиране, повишавайки осведомеността и насърчавайки участието на заинтересованите страни (местните власти, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги,

териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия).

Метод за разработване на профил на риска

Описание на обстоятелствата, свързани с процеса на управлението на риска.

Съветът за намаляване на риска от бедствия трябва да представи всеобхватно обобщение на природната, социалната и икономическата среда и инфраструктурата, в рамките на своята компетентност. Целта на това обобщаване е СНРБ да придобие ясна и действителна картина на широките параметри, в които същият оперира. Описанието на всяка една от горепосочените среди и инфраструктурата следва **да включва най-малко обобщение** на следните фактори:

а) Социален: население, уязвими групи, етническо разнообразие и домакинства;

б) Природен: география, геология, климат, околна среда;

в) Инфраструктура: жилища, обществени сгради и търговски обекти, транспортна инфраструктура, инфраструктура за доставките на основни стоки/услуги (доставки на енергия, питейна вода, здравни услуги и др.), промишлена и селскостопанска инфраструктура;

г) Икономика: регионална икономика, растеж, заетост, доходи, туризъм и природни ресурси.

Особено **внимание** следва да се обърне на тенденциите за всеки от тези фактори, които **могат да увеличат риска** за живота на хората. За събиране на информацията, необходима за описанието на обстоятелствата на управлението на риска от бедствия може да се използват данни от всички налични източници (официални документи на държавните институции, планове, програми, научни изследвания и публикации, статистически и исторически данни и др.), включително информация от действащите ПЗБ, оценките и картите на рисковете по чл. 1, ал. 2 от Наредбата за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия (Обн. ДВ. бр. 84 от 2 Ноември 2012 г.).

Определяне на критерии за преценяване на риска

Това са **потенциалната загуба на човешки живот или понасянето на имуществени щети** при бедствия. Има и други важни проблеми, които ще повлияят, независимо дали останалите разгледани дейности в плана са по-важни или не.

Така **например**, в райони, където безработицата е висока, мерки за намаляване на рисковете, които засилват безработицата, е по-малко вероятно да бъдат добре възприети. По-скоро ще бъдат по-приемливи мерки за намаляване на риска, които увеличават възможностите за работа. Чрез идентифициране на тези мерки, ПЗБ предоставя възможност дейностите по защита при бедствия да получат по-високо ниво на интеграция с други функционални области, в които са ангажирани членовете на СНРБ.

Създаването на критерии за преценяване на риска могат да включват:

- уточняване на приемливи и неприемливи рискове;
- описване на методи или процеси за оценка на разходите/ползите от мерките за справяне с рисковете.

Критериите за преценяване на риска спомагат да се определи дали върху даден риск трябва да се въздейства и ако да, какво е нивото на **необходимите разходо-ефективни мерки** за защита срещу този риск. Критериите за преценяване на риска отчитат и ограниченията, които действителността налага по отношение на оперативни, финансови, правни, социални или хуманитарни въпроси.

Оценката на риска е част от процеса на управление на риска и включва конкретни стъпки: идентификация и първоначално описание на риска, анализ и преценяване на риска.

Всеки СНРБ трябва да изготви списък на опасностите и да оцени рисковете в съответния район. В процеса на изготвяне на оценката на риска следва да участват по възможност и широк кръг от експерти, които могат да предоставят информация и експертиза по отношение на опасностите и свързаните с тях рискове.

Описване на рисковете – области на вредните последствия

Важно е да се характеризират (опишат) рисковете, които са **относими към** територията на общината. За характеризирането на рискове е от съществено значение осъществяване на комуникация между заинтересованите страни, което ще повиши точността на оценката на риска.

Рискът се **дефинира като вероятност** да се случи нещо, което ще има вредни последствия (за живота или здравето на населението, имуществото или за околната среда). Рискът се измерва по отношение на вредните последствия и вероятността.

Подходите използвани за описване на вредните последствия на риска могат да включват: използване на контролни списъци; преценки, извършени въз основа на предишен опит и документираны записи за отминали събития; „мозъчни атаки“; диаграми и анализ на сценарии. Най-често срещаният и интуитивен начин за описване на риска е под формата на сценарии. За всяка опасност може да се създаде правдоподобен и приемлив сценарии за максимално вероятно събитие (в регионален мащаб), който да помогне на участниците да обмислят различни възможности. **Сценариите включват описание на събитията**, разширени описания на физическите въздействия и по-разширени за последствията. Сценариите трябва да са представени в резюме и съответни препратки към други документи, проучвания и т.н.

Важно е да се подчертае, че сценариите трябва да идентифицират областите на вредните последствия от съответния източник. Особено внимание трябва да се постави върху описанието на последствията, които оказват влияние върху целите и критериите за преценяване на риска.

За целите на оценката на риска, в настоящите указания са дефинирани **четири области на вредните последствия, които се вземат предвид**. Областите на вредните последствия от съответния риск, на които трябва да се обърне внимание в сценариите при описване на последствията са:

- Социални последствия (**С**) - последствия за хората и прекъсване на нормалната социална функция – потенциалният брой на загиналите, на сериозно пострадалите или заболелите, както и броят на непосредствено засегнатите хора – евакуирани/преместени и временно настанени лица;

- Последствия за инфраструктурата (**И**) - поражения на сгради, съоръжения, прекъсване на доставките на основни стоки/услуги;

- Икономически загуби (**З**) - общите загуби в лева за всички категории, включително разходите за лечение, разходите за незабавни или дългосрочни мерки за възстановяване, разходите от прекъсване на икономическата дейност, косвени социални разходи и други преки и косвени разходи;

- Последствия за околната среда (**О**) - въздействие върху географията на района с последствия за околната среда, релефа, природните ресурси - разходите за възстановяване на околната среда или щетите върху околната среда.

Анализа на последствията може да бъде представен в **табличен вид**. Примерна таблица с непълен списък на опасностите, касаещи СНРБ могат да бъдат:

Източник на риск	Области на вредните последствия			
	Социални последствия(С)	Последствия за инфраструктурата(И)	Икономически загуби(З)	Последствия за околната среда(О)
1. Наводнение	●	●	●	●
2. Земетресение	●	●	●	
3. Снежна буря			●	
5. Горски пожар			●	●
6. Свлачище	●	●	●	●
7. Прекъсване на доставките			●	

на основна стока/услуга				
8. Инциденти с опасни материали (разливане и замърсяване)			•	•
9. Пожар – градски условия		•	•	
10. Голяма транспортна катастрофа	•		•	

Процесът на управление на риска е цикличен. Първият изработен сценарий просто служи за започване на процеса на планиране и за насърчаване на участниците в работните групи да мислят по едни и същи проблеми. Търсенето на повече техническа информация за даден риск може да бъде цел в края на процеса, ако след анализа се установи че рискът е с висок приоритет.

Анализ на риска. След идентифициране и характеризирание (описване) на рисковете от бедствия, **вторият етап в оценката на риска** е извършване на анализ на риска. Анализът на риска включва разглеждане на вероятността и последствията от всеки един риск (определени от характеристиките на риска, установени в първия етап от процеса на оценката на риска).

Основните цели на анализа на риска са разделяне на *приемливите рискове* от значителните рискове, както и предоставяне на данни, подпомагащи преценяването на риска. Анализът на риска включва разглеждане на източниците на рискове, последствията от тях и вероятността за възникване на тези последствия. Могат да бъдат определени факторите, които влияят върху последствията и вероятността. Рискът се анализира в контекста на съществуващите мерки за контрол (съществуващ контрол на риска), като се обединяват оценките на последствията и вероятността. Предварителният анализ се извършва, с цел изключване на подобните или приемливи рискове от по-нататъшно подробно оценяване.

Вероятността от възникване на дадено събитие и размерът на свързаните с него последствия се оценяват в контекста на съществуващите средства за управление на риска (БДС EN ISO 31000: „Управление на риска – принципи и указания”). Последствията и вероятността определят нивото на риска. **За определяне на последствията и вероятността се използват статистически анализ и математически изчисления.** При липса на данни

може да бъде направена субективна оценка, отразяваща индивидуалното или групово мнение относно възникването на дадено събитие.

В зависимост от обстоятелствата, анализът на риска може да бъде **качествен, полу-количествен, количествен или комплексен**. Качественият анализ най-често се използва за получаване на обща представа за нивото на риска. На по-късен етап, при необходимост може да бъде извършен по-детайлизиран количествен анализ на риска.

При качествения анализ на риска следва да се използват критериите за качествена оценка на последствията и вероятността, а именно:

Ниво	Описание	Детайлно описание
1	Незначителни	Няма ранени, малко или никакви щети, малки финансови загуби.
2	Малки	Необходимост от оказване на първа помощ, малки щети по сградите, средни финансови загуби.
3	Умерени	Необходимост от медицинско лечение на пострадалите, умерени щети по сгради и по инфраструктурата, високи финансови загуби.
4	Големи	Значителни наранявания, високо ниво на щети по сгради и инфраструктура, големи финансови загуби.
5	Катастрофални	Смъртни случаи, повечето сгради и инфраструктура са сериозно повредени, огромни финансови загуби.

Количествена мярка за „вероятност“ е малко вероятно да бъде полезна при извършването на първоначалния анализ на риска, **но трябва да се вземе предвид** като част от управлението на риска за специфични опасности на местно ниво, например за управление на риска от наводнения.

Качествена матрица на риска

За представяне на **качествената оценка на риска се използва матрица за анализ** на риска, определена от два фактора: вероятност и последствия (показаната на фиг. 2 качествена матрица за анализ на риска е получена от комбинацията на Таблица № 2 и 3). Нивата на риск в матрицата на фиг. 2 са модификация на матрицата на риска в БДС ISO 31010: „Управление на риска – методи за оценяване на риска“.

Вероятност	Последствия				
	1 Незначителни	2 Малки	3 Умерени	4 Големи	5 Катастрофални

A - Много вероятно	Умерено	Умерено	Високо	Екстремно	Екстремно
B - Вероятно	Ниско	Умерено	Високо	Високо	Екстремно
C - Възможно	Ниско	Умерено	Умерено	Високо	Високо
D - Малко вероятно	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено	Умерено
E - Много рядко	Ниско	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено

В края на този етап (завършването на анализа на риска), идентифицираните рискове от СНРБ се класифицират в четири нива: **Екстремно**, **Високо**, **Умерено** и **Ниско**.

Екстремно ниво на риск - това са класифицираните основни или критични рискове, на които трябва да се обърне специално внимание и да се предприемат мерки за тях с висок приоритет. Това означава, че трябва да се планират и изпълнят приоритетно мерки за намаляване или отстраняване на тези рискове, както и включването им в ПЗБ – разработване на планове за реагиране при конкретни специфични опасности, планиране и провеждане на учения и тренировки за тези опасности, въвеждане на наблюдение за нивото на риск през определен интервал от време.

Високо ниво на риск - това са класифицираните значими рискове, с достатъчно голям потенциал на вредните последствия, за което трябва да се предприемат приоритетно мерки за тях. Това означава, че трябва да се планират и изпълнят мерки за намаляване или отстраняване на тези рискове, както и включването им в ПЗБ, планиране и провеждане на учения и тренировки, въвеждане на наблюдение за нивото на риск през определен интервал от време.

Умерено ниво на риск - това са класифицираните по-малко значими рискове. Това означава, че тези рискове трябва да бъдат наблюдавани за да се гарантира, че за същите са предприети подходящи мерки и са взети предвид при планирането и разработването на ПЗБ.

Ниско ниво на риск - справянето с тези рискове може да бъде предмет на планирането на отделните компетентни органи или на ПЗБ и същите следва да се наблюдават, в случай че при последваща оценка на риска може да има промяна и те да попаднат в по-високо ниво на риск.

При класификацията най-вероятно ще има по няколко риска от всяко ниво и трябва да се определи реда по който те трябва да бъдат третирани.

След извършване на анализа на риска и степенуване на всяка една опасност по отношение на **нивото на риск**, СНРБ взема решение за границата и нивата на риск за които да се извърши по-нататъшното преценяване. Това решение е изцяло по преценка на СНРБ. Като пример, СНРБ може да извърши по-нататъшно преценяване на рисковете с нива: „Умерено“, „Високо“ и „Екстремно“.

Преценяване на риска. Преценяването на риска осигурява полезен начин за определяне на приоритетите за значимите рискове за СНРБ.

Предложеният в указанията модел за **приоритизирането на рисковете** е базиран върху следните критерии:

- **Сериозност** – относителните вредни последици върху хората и/или щетите в лева.

- **Управляемост** – относителната способност за намаляване на риска (чрез средства за управление на риска).

- **Нарастване** – степента на нарастване на риска – чрез увеличаване на вероятността да настъпи екстремно събитие, чрез увеличаване излагането (на хора, сгради, съоръжения и околната среда) на опасността или комбинация от двете.

Горните критерии се прилагат за преценяване на всеки от рисковете по трите критерия.

В предложения в Указанията изчислителен модел за приоритизиране на рисковете, **критерият „Сериозност“** има най-голяма относителна тежест. При изчисленията получената числова стойност за критерия „Сериозност“ се **удвоява** в крайната сумарна оценка по трите критерия.

При Критерия "Сериозност":

За всеки риск се определят потенциалните вредни последици в следните области:

- **Социални последици (С)** – последици за хората и прекъсване на нормалната социална функция – потенциалният брой на загиналите, на сериозно пострадалите или болелите, както и броят на непосредствено засегнатите хора – евакуирани/преместени и временно настанени лица;

- **Последици за инфраструктурата (И)** – поражения на сгради, съоръжения, прекъсване на доставките на основни стоки/услуги;

- **Икономически загуби (З)** – общите загуби в лева за всички категории, включително разходите за лечение, разходите за незабавни или дългосрочни

мерки за възстановяване, разходите от прекъсване на икономическата дейност, косвени социални разходи и други преки и косвени разходи;

- Последствия за околната среда (**О**) – въздействие върху географията на района с последствия за околната среда, релефа, природните ресурси – разходите за възстановяване на околната среда или щетите върху околната среда.

След определянето на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ се получава крайна числова стойност за всяка идентифицирана опасност.

Крайната числова стойност (число не по-голямо от 20) е сума от получените в процеса на „преценяване на риска“ числови стойности по критериите „Управляемост“, „Нарастване“ и удвоената стойност по критерия „Сериозност“.

При използване на шаблона, след формирането на крайните числови стойности за всяка от опасностите (в колона **P**), същите може да се подредят в списък по низходящ или възходящ ред, с цел подпомагане откриването на подход за управлението на съответния риск.

Изготвянето на профила на риска предоставя полезна информация за напредъка към постигането на целите касаещи намаляването на риска от бедствия. Разделянето на критерий „Сериозност“ на четири фактора позволява на СНРБ да се фокусират върху аспектите на опасностите, които са от най-голямо значение за тях, като последиците от опасности за човешкия живот, независимо от вероятността.

Критерият „Управляемост“ дава възможност за определяне на текущото състояние на управление на риска за всяка опасност, както и за оценяване на напредъка на управлението в рамките на превенция, готовност, реагиране и възстановяване. Дори и качествени, тези резултати осигуряват индикация къде се изисква полагането на най-много усилия, както и предоставят база данни за планиране на разпределението на усилията в процеса на управление на риска от бедствие чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване.

Раздел ПРЕВЕНЦИЯ на Плана за защита при бедствия.

Разделът представя процесът, мерките и дейностите за превенция, с цел намаляване на риска от бедствия (рисковете определени в раздел ПРОФИЛА НА РИСКА, които касаят общността в съответната община/област и са от значение за СНРБ).

Цел и основни компоненти на раздел ПРЕВЕНЦИЯ

Целта на раздела е да представи **рамката, насоките на СНРБ, структурите, ролите, отговорностите и процесите**, които могат да бъдат приложени за въздействие върху рисковете и постигане на дългосрочно намаляване на риска от бедствия.

Съгласно изискванията на ЗЗБ за изпълнение на целите на Националната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с областния ПЗБ, се разработва областна програма за намаляване на риска от бедствия. **Общински програми за намаляване на риска от бедствия** се разработват за изпълнение на целите на областната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с общинския ПЗБ.

Съветите за намаляване на риска от бедствия разработват и координират изпълнението на съответните областни и общински програми за намаляване на рисковете от бедствия (чл. 64б и 65а ЗЗБ).

Основни компоненти на **раздел ПРЕВЕНЦИЯ**:

- Ясно и кратко изложение на принципите и критериите за намаляване на риска от бедствия в рамките на СНРБ чрез превенция;
- Описание на това как се управлява намаляването на риска и колко предизвикателства свързани с превенцията са адресирани до СНРБ;
- Отчет на резултатите от извършените дейности и описания на конкретни, измерими и постижими мерки на СНРБ за превенция;
- Описания на конкретни политики, мерки, методи и/или средства и дейности за постигане на желаните резултати за намаляване на риска от бедствия чрез превенция.

Предизвикателства при планиране на мерките и дейностите по превенция

Създаване на общо разбиране и тълкуване на целите, принципите и дейността по превенция, с цел намаляване на рисковете от бедствия

Съветът за намаляване на риска от бедствия следва да обмисли начини за:

- повишаване на разбирането за дейността по превенция, с цел намаляване на риска от бедствия в зоната на отговорност на СНРБ (*пример: Кои са заинтересованите страни?; Кои има задължения за извършване на превантивни дейности?; Какво се изпълнява?; Какво е постигнато? и т.н.*);
- насърчаване на общото разбиране сред всички заинтересовани страни (местните власти, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт,

юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия) за общите цели, които трябва да бъдат постигнати чрез превенция и как това е да се случи;

- установяване на реалистични цели, които могат да се постигнат от СНРБ.

Съветът за намаляване на риска от бедствия трябва да обмисли начина за засилване на връзката и координацията между ПЗБ и други механизми (нормативно установени и други), които имат отношение за намаляването на риска от бедствия.

Осигуряване на необходимия капацитет и възможности за изпълнение на мерки и дейности за превенция, с цел намаляване на риска от бедствия

Съветът за намаляване на риска от бедствия трябва да обмисли начини за изграждане на необходимия капацитет и възможности за изпълнение на мерки и дейности за превенция, с цел:

- изпълнение на целите и мерките на ПЗБ;
- изясняване на това какво е постижимо, какви са реалистичните срокове и какви са разходите и ползите от мерките и дейностите за превенция;
- осигуряване на възможности за наблюдение и оценка на резултатите.

Допълнителна информация за разработване на раздел ПРЕВЕНЦИЯ Определяне на мерки за превенция

Мерките са измерими успехи, които допринасят за изпълнение на планираните резултати посочени в ПЗБ. Мерките се определят от СНРБ, като същите трябва да бъдат ясни, постижими и измерими. Методите са процесите, ресурсите и действията, чрез които ще се постигне изпълнението на мерки определени от СНРБ. С ПЗБ се определят най-важните мерки, които ще допринесат за постигането на очакваните резултати от СНРБ (залагането на твърде много мерки размиват фокуса и водят до неоптимални резултати).

Мерките в ПЗБ и връзката между всяка от тях с целите на СНРБ трябва да бъдат обсъждани. Като помощно средство може да се използва показаната по-долу Таблица с мерки за превенция и връзка между целите на СНРБ, мерките, методите и средствата.

Въпроси касаещи дейностите	Връзка с СНРБ	Мерки за превенция	Методи/способи за изпълнение на мерките	Средства и действия
----------------------------	---------------	--------------------	---	---------------------

по превенция				
Описание на проблема	Цел	Ако е необходимо се включва мярка и времева рамка	Може да има няколко метода/способа за определена мярка	Ресурси и действия за изпълнение на мярката, използвайки ресурсите

Методи/способи за изпълнение на мерки за превенция

Методите/способите са процесите, действията и ресурсите, чрез които се изпълняват или постига изпълнението на мерките.

Примерни методи/способи за изпълнение на горните мерки могат да включват:

- *Периодична оценка за изпълнението на всички настоящи и планирани дейности по превенция сред основните заинтересовани страни в рамките на СНРБ;*
- *Разработване на интегрирана рамка за превенция чрез:*
 - *ясно разпределение на ролите и отговорностите на заинтересованите страни, изясняване на очакванията на СНРБ и определяне на реалистични и постижими резултати;*
 - *планиране и развитие на стратегически партньорства за намаляване на риска от бедствия, в сътрудничество между местните власти и другите заинтересовани страни;*
 - *създаване на общ подход за превенция, ясни връзки между дейностите на всички заинтересовани страни и повишаване на координацията при извършването им;*
 - *установяване и поддържане на връзки между ПЗБ и всички други стратегии, планове и програми, чрез които могат да се реализира политиката за намаляване риска от бедствие в района на действие на СНРБ;*
- *Разработване на програма за намаляване на риска от бедствия от СНРБ;*
- *Създаване на капацитет за оценка на способностите за управление на риска от бедствия в района на действие на СНРБ, чрез използване на подходящи ресурси, обучение и тренировки.*

Средства и действия

Има много средства, които могат да се използват и действия, които могат да бъдат предприети при представянето на специфични методи. Използването

на най-подходящото средство е по преценка на СНРБ, в зависимост от обстоятелствата.

Примерни средства и действия, които могат да бъдат използвани за представяне на споменатите по-горе методи.

- *Сътрудничество между местните власти и другите заинтересовани страни в областта на намаляване на риска:*

- *териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт;*

- *Служби за спешно реагиране;*

- *Доставчици на основни стоки/ услуги;*

- *Юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия.*

- *Интегриране на ПЗБ с други инструменти, като:*

- *регионалните планове за развитие, областните стратегии за развитие, общинските планове за развитие (по Закона за регионалното развитие);*

- *общите и подробни устройствени планове (по Закона за устройство на територията);*

- *планове за управление на риска от наводнения (по Закона за водите);*

- *инвестиционни програми и проекти за регионално и местно развитие;*

- *Осигуряване на ефективна комуникация със заинтересованите страни, включително всички уместни форми на комуникация (като например семинари и срещи с основните заинтересовани страни и общността, използвайки мултимедийни или подобни интерактивни техники, с цел повишаване на информираността за риска).*

- *Провеждане на общи прегледи със заинтересованите страни, с цел установяване на пропуски и възможности.*

- *Разработване на рамки за мониторинг и отчитане, които са в съответствие с годишното отчитане на резултатите от основните заинтересовани страни.*

- *Улесняване на съответните изследвания и тяхното изпълнение.*

- *Провеждане на целенасочено и координирано образование и обучение, като част от програмата за професионално развитие.*

- *Принос към общата инфраструктура и изграждането на устойчива общност;*

- *Изграждане на системи за ранно предупреждение.*

Важно е да се отбележи, че мерките, методите, средствата и действията, предложени по-горе, не са изчерпателни и са само примерни. Всеки СНРБ разработва свой собствен набор от мерки, методи и средства, в зависимост от приоритетните рискове и заобикалящата ги околна среда.

ТЕМА 3. ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И РАННО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ.

Система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и съставните части на единната спасителна система е **регламентирана** в наредбата се определят условията и редът за функциониране на **Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност**. *Приета с ПМС № 48 от 01.03.2012 г., изм. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г.*

Целта на ранното предупреждение и оповестяването е ограничаване на риска при опасност от предстоящо или настъпило бедствие или въздушна опасност, организиране на бързо и ефективно овладяване на ситуацията и намаляване на последиците от нея. Ранното предупреждение и оповестяването при бедствия и въздушна опасност се **осъществява** чрез комуникационно-информационна система, наречена **"Национална система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението"** (Национална система за ранно предупреждение и оповестяване - НСРПО). Националната система за ранно предупреждение и оповестяване **осигурява**:

1. **устойчива връзка** за обмен на информация и координиране действията на органите на изпълнителната власт и съставните части на Единната спасителна система, определени в чл. 20 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), в случай на предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност;
2. **предупреждение и информиране** на населението за предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност, за динамиката в неговото развитие, за мерките за неговото ограничаване и овладяване и за необходимото поведение и действия на гражданите.

Координацията и реда за оповестяване на органите на изпълнителната власт, отговорни за защита при бедствия е регламентирана с Наредба за националната система за ранно предупреждение и оповестяване., изм. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г.

С наредбата се определят условията и редът за функциониране на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия.

Целта на ранното предупреждение и оповестяването е ограничаване на риска при опасност от предстоящо или настъпило бедствие или въздушна опасност, организиране на бързо и ефективно овладяване на ситуацията и намаляване на последиците от нея.

Ранното предупреждение и оповестяването при бедствия и въздушна опасност се осъществява чрез комуникационно-информационна система, наречена "Национална система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението" (Национална система за ранно предупреждение и оповестяване - НСРПО).

Националната система за ранно предупреждение и оповестяване осигурява:

1. **устойчива връзка** за обмен на информация и координиране действията на органите на изпълнителната власт и съставните части на Единната спасителна система, определени в чл. 20 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), в случай на предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност;

2. **предупреждение и информиране** на населението за предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност, за динамиката в неговото развитие, за мерките за неговото ограничаване и овладяване и за необходимото поведение и действия на гражданите.

Съставни части на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване:

- **комуникационната среда** на Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ)

-**електронните съобщителни мрежи** и/или услуги на предприятията, осъществяващи електронни съобщения по заявка на МВР;

-**комуникационната среда, изградена от МВР;**

-**радиочестотния ресурс**, разпределен за нуждите на МВР

Ранното предупреждение и оповестяване при бедствия се извършва от:

1. оперативните дежурни в НОЦ на ГДПБЗН - МВР или в ОЦ на РДПБЗН;

2. дежурните длъжностни лица в областните и общинските администрации, кметствата

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на **Единната спасителна система** (ЕСС) е **предназначена** за индивидуално предупреждение и оповестяване в зависимост от:

1. **вида и мащабите** на бедствията;

2. **нормативно определените правомощия** на **органите на изпълнителната власт** на различните нива на управление;

3. **правомощията на длъжностните лица** в администрациите на съответните органи на изпълнителната власт;

4. **специфичните функции** или предмет на дейност на съставните части на ЕСС.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на ЕСС **функционира чрез въведени бази данни**, разпределени по утвърдени от министъра на вътрешните работи схеми, които с оглед на предназначение на системата

включват групи за оповестяване, длъжностни лица за оповестяване в групите и приоритети при оповестяването.

Органите на изпълнителната власт и ръководителите на съставните части на ЕСС, включени в **групите за оповестяване**, са длъжни при промяна в едномесечен срок да предоставят и актуализират данните за длъжностните лица от подчинените им структури, включени в групите за оповестяване. Данните се изпращат в МВР.

Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво, кметство и населено място се осъществява от ОКВ (областни контролни възли) в **28-те ОЦ на ГДПБЗН - МВР**.

Ранно предупреждение и оповестяване се осъществява на **национално ниво**, като се сформират групи на национално ниво и на областно ниво. Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво, кметство и населено място се осъществява от ОКВ (областни контролни възли) в **28-те ОЦ на ГДПБЗН - МВР**.

На национално ниво са:

1. Президентът, председателя на Народното събрание, министър-председателя, министрите;
2. Националният щаб за защита при бедствия и експертни групи;
3. Министерствата, държавните и изпълнителните агенции и комисии.

На областно ниво са:

1. Областната администрация;
2. Щабът за изпълнение на областния план;
3. Общинската администрация;
4. Щабът за изпълнение на общинския план;
5. Кметството;
6. Съставните части на ЕСС на областно и общинско ниво.

Националната система за ранно предупреждение и оповестяване **се състои** от:

1. **система** за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система;

Предназначена за индивидуално предупреждение и оповестяване. Функционира посредством база данни, включваща и предварително дефинирани групи за оповестяване. Капацитетът на системата е до 28 000 длъжностни лица. За всяко лице могат да бъдат въведени до 4 телефонни номера. Системата изисква потвърждение от лицето чрез въвеждане на персонален идентификационен номер (ПИН) за регистриране на оповестяването.

2. **система** за ранно предупреждение и оповестяване на населението.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система

(ЕСС) е предназначена за **индивидуално предупреждение** и оповестяване в зависимост от:

1. вида и мащабите на бедствията;
2. нормативно определените правомощия на органите на изпълнителната власт на различните нива на управление;
3. правомощията на длъжностните лица в администрациите на съответните органи на изпълнителната власт;
4. специфичните функции или предмет на дейност на съставните части на ЕСС.

3.1. ВОДЕЩИ ОБЩИНСКИ ПРАКТИКИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И РАННО ОПОВЕСТЯВАНЕ

Уместно е системата за ранно предупреждение и оповестяване да се основава на оценката за риска от бедствието – като **пример** даваме предупреждение, управление и смекчаване на последиците от наводненията на територията на общините. Като краен резултат да се постигне **интегрирано наблюдение и оценка** за предотвратяване на наводнения в района, чрез въвеждането на **специално оборудване за мониторинг** на водите; за подобряване на аварийната готовност и намесата в случаи на наводнения, чрез въвеждането на обща интегрирана система за управление на риска от наводнения в общините; оценка на риска от хидро-метеорологичните явления, разработването на съвместна оценка на риска и изграждането на капацитет.

Това може бъде постигнато чрез **доставка на специализирано оборудване за мониторинг** на водите (примерно закупуване и доставка на няколко измервателни станции) в общините и да бъде инсталирана на някои от определените застрашени участъци в речните корита на реки. Оборудването ще бъде свързано към съвместна интегрираната система за наблюдение.

Община Бургас

*От април 2015г. Община Бургас стартира изпълнението на **проект "Управление на риска от наводнения" (IMFR)**, финансиран по програма BG02 "Интегрирано управление на морските и вътрешните води", съфинансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2009-2014. За разработването му бяха положени извънредни усилия, тъй като промяната на климата превърна града в уязвима точка на картата на България. Община Бургас е убедена, че превенцията, мониторингът и ранното оповестяване ще ограничат щетите при потенциални нови наводнения и конструира проекта върху този принцип. Крайната дата за изпълнение бе 08.01.2017 г но обжалванията забавиха изпълнението.*

*Предвидени са **следните основни дейности**:*

- Разработване на информационна система за управление на водите;
- Инсталиране на специализирано оборудване за осъществяване на 24-часов мониторинг на водните басейни на територията на община Бургас;

- Създаване на възможности за превенция чрез ранно идентифициране на потенциални заплахи, както и създаването на прогнозни модели, които да подпомогнат местната власт и всички заинтересовани страни при вземането на решения за предприемане на мерки, с цел ограничаване щетите от наводнения.

Информационната система ще включва **няколко основни компонента**. Предвижда се да бъдат монтирани сензори и оборудване за осъществяване на 24-часов мониторинг на нивото на водата и количеството валежи, което ще позволява и лесно надграждане за измерване качеството на водата, влажност на почвата и др. Ще бъде инсталиран софтуер за събиране на данни и автоматичното им валидиране. Събраните данни ще се насочват към контролен център. Мрежа от видеокамери непрекъснато ще следи състоянието на реките и морето.

ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ: ОБЩИНСКА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ ОТ НАВОДНЕНИЕ.

Повод за изграждането на системата е факта, че през месеците май, юли и септември 2005 поради обилни валежи Общината беше наводнена, като се наложи евакуация на 700 души, 29 къщи бяха разрушени и 132 други пострадаха сериозно. Цялата сума на причинените от това наводнение щети възлизаше на 18 милиона лева. При посещението си в Общината непосредствено след бедствието, Посланика на Република Франция предлага помощта на френското правителство за изработването на Общинска информационна система за управление на рисковете от наводнение. Проектът е реализиран от френската инженерингова фирма „СОГРЕА Консултанц“ и е финансиран от френската програма ФАЗЕП (Фонд за подпомагане на частния сектор).

Проблематиката свързана с наводненията в Общината е резултат от различни фактори. Търговище е разположен в долното течение на един хълмист водосборен район, за който са характерни стръмни наклони на терена, в рискова зона за бързи наводнения (наречени светкавични наводнения), причинени от интензивни и локално концентрирани валежи. Става дума за наводнения с кратковременна концентрация, които протичат за няколко часа

Имайки предвид голяма част от тези фактори, е изградена така наречената система за ранно предупреждение за наводнения. Тя се състои от персонален компютър и 4 бр. измервателни станции от които:

- 2 станции в началото на водосборните райони за измерване количествата на валежите с точност на измерванията 0,2 мм;

- 2 станции за измерване на нивата на реките преминаващи през гр.Търговище с точност на измерванията 1 см.

Станциите имат автономен режим на работа до 4-6 денонощия в зависимост от стъпката на измерванията.

На персоналния компютър в Дежурната стая се предават данните от измерванията..

На монитора на компютъра в работен режим е поставена географска карта на Общината с нанесените върху нея станции които в табличен вид показват моментните количества на валежите и нивата на реките.

Определени са три прага на алармени ситуации:

- „Внимание” – с период на измерване 15 мин. и период на събиране на данните 1 час, тази станция която е преминала в това състояние се оцветява в жълт цвят на монитора

- „Ранно предупреждение” - с период на измерване 15 мин. и период на събиране на данните 15 мин, тази станция която е преминала в това състояние се оцветява в оранжев цвят на монитора

-„Алерт” - с период на измерване 15 мин. и период на събиране на данните 15 мин, станциите преминали в това състояние се оцветява в червен цвят на монитора

Едновременно с преминаването в някое от тези състояния, дежурния в Общински съвет по сигурност получава обаждания по телефона и GSM с инструкция да извърши визуална проверка на данните от станциите.

Следващата стъпка на Дежурния е да активира програмата за управление при кризи.

В тази програма е нанесена кадастралната карта на гр. Търговище и схематично са посочени местата на останалите населени места. На картата са нанесени заливните зони и всички обекти които влизат в тях, позволява мащабирание с цел по-висока точност при нанасяне на обектите. В програмата автоматично се прехвърлят данните от измерванията на станциите и въз основа на тези измервания са изчислени 9 сценария при кризи.

Програмата за управление при кризи позволява да се отпечата списък със застрашените обекти и отговорните лица , а също и други таблици или данни , които помагат за по-бързото и точно оповестяване.

Оповестяването на фирмите в промишлената зона на града се извършва само от Дежурните ,но оповестяването на населението е много по сложно по трудоемко и важно , особено нощно време. Допълнителна трудност е и това , че се налага оповестяване на отделни квартали или улици , а не на целия град или цяло село. Неуместно е използване на оповестителна система която покрива целия град тъй като е възможно създаването на паника особено ако бъде използвана нощно време. Имайки предвид, че Системата за ранно предупреждение за наводнения, теоретически предупреждава за заливане на отделни райони до 1 – 1,5 часа предварително, в Общината е създадена следната организация за оповестяване на населението:

1.При оповестяване на населението за опасност от наводняване на отделни квартали на града.

Информацията за преминаване на системата в по-горни алармени ситуации се предава незабавно на Областна администрация, ОЦ, и РУ "Полиция"-Търговище. Така тези структури винаги са запознати с

актуалното положение и при поискване от наша страна могат да осигурят техника с която на място – улица по улица , включително и къща по къща да оповестят хората от града. Задължително се съобщава мястото за евакуация и се напомня на всички да носят личните си документи. В оповестяването се включва и група от общината с автомобил , като особено внимание се обръща на хората които не могат самостоятелно да се изнесат до определените места за евакуация , също и семействата с малки деца. Предупреждаваме всеки да се обади и оповести съседа си. Подготвят се местата за настаняване. Развързва се и евакуационен център за всеки застрашен район.

2. При оповестяване на селата от общината

Със заповед на Кмета на общината, на кметовете на населени места и кметските наместници е разпоредено да създадат групи от местните хора , които при подаване на сигнал от кмета на селото да оповестят тези райони от селото които може да бъдат залети. Другата задача на тези групи е да помогнат за извеждане и настаняване при близки и съседни на евакуираните. И тук особено внимание се обръща на възрастните хора ,болните и семействата с малки деца.

Тъй като утежняващ фактор при обилни валежи са нивата на язовирите, то кметовете на селата поддържат постоянна връзка с арендаторите и охраната или ако няма такива те лично ги проверяват и докладват на Дежурния в общината. При рязко изостряне на ситуацията се въвежда непрекъснато дежурство от кмета и хора от местното население.

Имайки предвид , че потенциално опасните язовири в Общината се пълнят за много кратко време, се стараем да поддържаме нива до 70-80 % от обема им при кота преливник. В отделни случаи и до 30-40%.

Периодично с Дежурните по Общински съвет по сигурност се проиграват действията им при възникване на критични ситуации.

Системата за ранно предупреждение е отворена и позволява монтирането на допълнителни измервателни станции, които биха били изключително полезни ако се монтират за измерване на нивата на потенциално опасните язовири. В паметта на компютъра се пазят всички измервания на станциите от 2008 г.

ВАЖНО!

При проектирането на нови общински системи за наблюдение и ранно предупреждение трябва да се предвиди специализирано оборудване в съответствие с **Насоките и минималните функционални и технически изисквания при изграждане на системи за ранно предупреждение и оповестяване на населението**, издадени от МВР през 2016 г.

Насоките имат за цел създаването на организация за определяне на местата за разполагане на крайните акустични устройства (сирените) на системи за ранно предупреждение и оповестяване на населението и подпомагане при

разработване на технически задания за изграждане и въвеждане в експлоатация и следва да се използват при изграждане на системи за ранно предупреждение и оповестяване на населението, като част от НСРПО.

Вторият важен момент при реализацията на нови общински практики по изграждане на системи за наблюдение и ранно предупреждение е, че доставката на специализирано оборудване трябва да бъде обвързано и съвместимо със системата TETRA.

За определяне на **национална система за осигуряване на единна комуникационна среда** за взаимодействие между държавните структури на Република България при защита на населението при бедствия и аварии бе приет **План за дейността по изграждане, развитие, оптимизация и поддръжка на цифровата TETRA** (TErrestrial TRunked RAdio) система, управлявана от **Министерството на вътрешните работи**, с цел постигане на пълно национално покритие на системата на територията на Република България. Планът е с период на изпълнение 2016 г. – 2020 г.

Използваната към момента в МВР радиокомуникационна среда е **нехомогенна** и се състои от изграждаща се **TETRA система, цифрови и аналогови мрежи**. За координация на реагиращите структури при извънредни ситуации, бедствия и кризи в страните от Европейския съюз (ЕС) се използват радиокомуникационни системи, изградени по утвърден от „Европейския институт по стандартизация в далекосъобщенията“ (ETSI) стандарт – TETRA. За реализацията на този вид радиосистеми в международен план са хармонизирани определени честотни назначения (TETRA emergency), като България в това отношение. Въз основа на TETRA стандарта на европейско и регионално ниво се планира и осъществява трансгранично взаимодействие, чрез радиокомуникационните системи на реагиращите екипи на съседни държави. Към настоящия момент е постигнато приблизително 67% радиопокрытие на територията на страната. Системата успешно обезпечават взаимодействието и координацията между всички структури на министерството и разрешават организационните въпроси, при изпълнение на задачи, в зоните с налично TETRA радиопокрытие. За ефективно оперативно взаимодействие на национално и регионално ниво, с оглед консолидиране на ресурсите и оптимизиране на финансовите средства за изграждане и поддръжане на радиокомуникации за нуждите на отговорните национални институции, е целесъобразно изграждането и поддръжането на единна национална радиосистема за Република България.

Основни цели при изграждането на системата TETRA

1. Определяне на TETRA системата на МВР за **единна радиокомуникационна система** за осигуряване на комуникационна среда за управление, взаимодействие и координация на държавните структури, в т.ч. всички елементи на ЕСС, на всички нива при опазване на обществения ред, противодействие на престъпността, оповестяване и защита на населението при бедствия и аварии.

2. Използване на TETRA системата като комуникационна среда за **управление на елементите на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване** (НСРПО).

3. Разгръщане на потенциала на TETRA системата, с въвеждане на **организационно-технически решения** за свързване на TETRA системата с такива системи, използвани от други държавни институции в България и такива на съседни държави.

4. Нормативно регулиране на реда за **взаимодействие между МВР и други държавни органи** при съвместното използване на системата TETRA.

Към настоящия момент в рамките на **TETRA системата са инсталирани** и въведени в експлоатация, както следва:

- **2 броя цифрови централи**, едната от които е инсталирана в централната сграда на МВР в гр. София (поддръжка до 40 000 абоната), а втората в сградата на областната дирекция на МВР в гр. Бургас и 1 бр. в АЕЦ „Козлодуй”. Новите версии цифрова TETRA централа поддържат до 100 000 абоната
- **136 броя стационарни базови станции и 220 броя радиорелейни линка** - радиорелейните и безжични преносни системи предоставят комуникационна среда за НСРПО.

Реализацията на целите на плана за развитие на TETRA системата ще създаде необходимите условия за постигане на основните приоритети стоящи пред държавата, свързани с ефективна превенция в борбата с престъпността, противодействие на миграционния натиск, свързан с външни геополитически фактори и защита на населението при бедствия и аварии.

ТЕМА 4. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА МЕРКИТЕ В ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА ЗАЩИТА ПРИ БЕДСТВИЯ.

Финансовото и материално-техническото осигуряване на защитата при бедствия **включва** (чл. 59, ал. 1 от Закона за защита при бедствия):

1. текуща издръжка на силите и средствата на единната спасителна система;
2. ремонт, доставки на техника, оборудване и друго имущество, необходимо за защитата при бедствия;
3. проектиране и извършване на капитално строителство, изграждане и поддържане на системи за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия;
4. управление на недвижими имоти и движими вещи - държавна собственост, предоставени на министерства и ведомства за защита при бедствия;
5. осъществяване на международно икономическо и научно-техническо сътрудничество в областта на защитата при бедствия;
6. социални и обслужващи дейности;

8. създаване и поддържане на кризисни запаси от материални средства и горивно-смазочни материали за осигуряване защитата на населението при бедствия;
9. предоставяне на държавни и общински имоти и движими вещи за целите на защитата;
10. други дейности, свързани с осигуряването на защита при бедствия.

Същевременно законът предвижда в случаите, когато е възникнала необходимост от предприемане на неотложни действия, след искане на юридически лица на издръжка от държавния или от общинския бюджет се предоставят безвъзмездно временно за ползване движими вещи – частна държавна собственост, със заповед на съответния министър, на ръководител на юридическо лице в министерство, на ръководител на друго ведомство или на областен управител и с договор за заем за послужване.

4.1. Финансиране на дейностите за реакция при бедствие и за възстановяване

Разходите свързани с реакцията при бедствия и възстановителни дейности могат да се финансират както чрез средства за непредвидени дейности в бюджета на общината, така и чрез искане за финансиране до Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане (МКВП) към Министерския съвет.

МКВП може да предостави помощ за разплащане на непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените чрез оперативните центрове сили и средства на единната спасителна система, за финансиране на неотложни възстановителни работи, за предоставяне на възстановителна помощ.

4.2. Възстановяване на общините на разходи за спасителни и неотложни аварийно-възстановителни разходи при бедствие се внасят в МКВП от кметове на общини с копие до областния управител. В тях трябва да са посочени включените сили и средства на единната спасителна система (доброволни формирования, търговски дружества, еднолични търговци, юридически лица с нестопанска цел, лечебни заведения извън структурите на Министерството на здравеопазването и др.). В искането трябва да е посочено правното основание за извършването на разходите (план за защита при бедствия, заповед за

възлагане на СНАВР - за привлечените сили, договор или др.) и фактическите обстоятелства (събитие, място, време, предприети действия, включени сили и средства на единната спасителна система). Към искането трябва да е приложена заповед за въвеждане плана за защита при бедствия по чл. 64, ал. 2, т. 1 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), съответно по чл. 65, ал. 2, т. 1 ЗЗБ. Областните управители в срок 30 дни от датата на получаване на искането от кметовете на общини изпращат в комисията становище на областния управител относно целесъобразността на извършените разходи. При необходимост комисията може да изиска отделни или всички копия на разходооправдателните документи от описите и други документи.

4.3. Искания за подкрепа за неотложни възстановителни работи

Общините могат да поискат от МКВП предоставяне на средства за извършване на неотложни възстановителни работи за трайно възстановяване на имоти - държавна или общинска собственост, читалища и молитвени домове на религиозни институции, които са засегнати от бедствия или са в състояние, което застрашава живота или здравето на населението, имуществото или околната среда. Кметът на общината изпращат в 14-дневен срок от възникване на бедствието или от датата на приключило обследване в комисията **информация по образец** за всеки отделен обект. Копие от информацията се изпраща и до областния управител за сведение.

В тримесечен срок след изпращането на информацията, кметът на общината може да внесе в МКВП искане за финансиране. Копие на искането до комисията се изпраща до областния управител за становище по целесъобразност. Към искането се прилагат:

1. копие от акт за собственост и/или от концесионен договор (ако има такъв);
2. декларация за наличие на други източници за финансиране, включително застрахователно обезщетение;
3. експертиза и/или заключение от лицензиран оценител;
4. проект, съдържащ заверена скица за местоположението на обекта, подробна количествено-стойностна сметка и становище или разрешително от компетентен орган за изпълнение на проекта, ако такова се изисква

4.4. Финансиране на превантивни дейности от МКВП

Общината може да се обърне към МКВП за отпускане на средства за превантивни дейности, ако има заложи такива в общинската програма за намаляване на риска от бедствия. При оценката на исканията Комисията взема

предвид съответствие с приоритетните дейности за намаляване на риска от бедствия от доклада на министъра на вътрешните работи по чл. 6в, ал. 8 ЗЗБ. Финансирането на общински проект за изпълнение на дейности по превенция се извършва като допълващо финансиране към одобрения бюджет на общината и/или към осигурените средства от други източници в размер, не по-голям от 70 на сто от сумата, необходима за изпълнението на проекта.

Искането за финансиране се внася в Комисията от кмета на общината. **Към искането се прилагат:**

1. проект и план-график за изпълнение на дейността;
2. инвестиционен проект по Закона за устройство на територията и количествено-стойностна сметка, ако е приложимо;
3. бюджет на дейността съгласно план-графика;
4. документи, показващи готовност за започване изпълнението на дейността;
5. обосновка от вносителя за сумата по искането за финансиране за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия;
6. при етапно финансиране за следващ етап се представя отчет по чл. 46 за извършените разходи пред комисията и пред министъра на финансите.

С проекта вносителят трябва да покаже:

1. постигане на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия, както и принос към изпълнението на една или повече от оперативните цели;
2. осъществимост на целите и дейностите, които ще се реализират с проекта като резултат или продукт в определената времева рамка;
3. решаване на конкретни проблеми, свързани с намаляване на риска от бедствия и/или повишаване на готовността, и/или изграждане на способности за реагиране на национално, областно или общинско ниво;
4. наличие на ресурси за изпълнение на целите и дейностите;
5. план за оценка на изпълнението на дейностите и постигането на целите на проекта;
6. необходимите разходи за управление на проекта;
7. ефективно разходване на финансовите средства.

Искането за финансиране на превантивните дейности също се изпраща до областния управител за становище. Последният е длъжен да предостави становище до комисията в срок от 30 дни от получаването на искането.

4.5. Възможност за подкрепа от държавата на общински мерки по превенция

Важна възможност за финансова подкрепа от държавата на дейности по превенцията беше създадена по настояване на НСОРБ при последните изменения на ЗЗБ от 2016 г. Беше създаден механизъм за финансиране на общински мерки по превенция (ал. 8 на чл. 6в, 6г и 6д от ЗЗБ).

Същността на механизма накратко:

1. към годишния си план за намаляване на риска от бедствия общината изготвя и доклад за дейностите за намаляване на риска, за които е необходимо финансиране, който доклад кметът внася до края на м. април в областния съвет за намаляване на риска;
2. към годишния областен план за намаляване на риска се изготвя подобен доклад за дейностите на областно ниво, които областният управител внася в Националния съвет за намаляване на риска до края на м. май;
3. министърът на вътрешните работи внася доклад за дейностите по намаляване на риска, за които е необходимо финансиране, в Министерския съвет до края на м. юни на съответната година. По такъв начин на достатъчно ранен етап от бюджетната процедура необходимите за превенция средства могат да бъдат планирани и заложени в държавния бюджет за следващата година.

За прилагане на този механизъм се очаква ГД „ПБЗН“ да разработи Указания, които да бъдат утвърдени от Националния съвет за намаляване на риска от бедствия.

4.6. Други възможности за външно финансиране на мерки за превенция и възстановяване

Финансиране на мерки за превенция чрез Оперативните програми

Оперативна програма околна среда 2014-2020 предлага финансиране по общинските планове по дейностите :

- Повишаване защитата на населението от наводнения;
- Подобряване техническото състояние на общински язовири и прилежащите им съоръжения;
- Повишаване подготвеността и реакцията на населението в случай на наводнение

BG16M1OP002-4.004 „Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения“ по оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“

Процедурата се осъществява чрез подбор на проекти от Управляващия орган. Бюджетът на процедурата е 20 000 000 лв., като се допуска до 100 % безвъзмездна финансова помощ. Допустими бенефициенти са само общините.

Процедурата предвижда финансиране на следните мерки:

- Мерки за намаляване на риска от наводнения съгласно Програмите от мерки към Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН);

- Мерки за територията на Районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), определени в ПУРН;
- Мерки, насочени към подобряване на техническото състояние на общински язовири в **неизправно/предавариийно техническо състояние**;
- Мерки за повишаване на подготвеността и реакцията на населението в случай на наводнение.

При избора на проектни предложения се отчитат следните приоритети:

- Брой на населението, попадащо в риск;
- Подобряване на защитата на социална, техническа и критична инфраструктура;
- Техническо състояние на язовира - неизправно/предавариийно;
- Разположение на язовира - над населени места/каскадно разположен.

Възможности за финансиране на мерки по превенция чрез програмите за трансгранично сътрудничество:

Интеррег Румъния - България 2014-2020

Интеррег Гърция - България 2014-2020

Интеррег Турция - България 2014-2020

Интеррег Македония - България 2014-2020

Финансиране на мерки за възстановяване от европейския фонд „Солидарност“

Национален координатор на помощта от фонд „Солидарност“ е ръководителят на Управляващия орган на ОПРР. С помощта, получена от фонд „Солидарност“, се финансират операции, които са с висока степен на проектна готовност, не са получили

финансиране с отпуснати целево национални средства и са с висока степен на риск за живота и здравето на населението или осигуряват достъп на гражданите до ежедневни услуги (разрушена в резултат на бедствие превантивна инфраструктура, пътна инфраструктура, енергетика, водоснабдяване и отпадъчни води, телекомуникации, образователна и здравна инфраструктура, мерки за защита на културното наследство, временно настаняване и спасителни операции, почистване на засегнатите от бедствието области, включително природни зони). Предвидена е координация между дейностите, финансирани от Фонда, с дейности, финансирани с други инструменти на ЕС включително

Европейските структурни и инвестиционни фондове) и от международните финансови институции. Искания до Европейската комисия за подкрепа се отправят от името на държавата. В заявленията се включват публични разходи за щети, декларирани от централни органи на изпълнителната власт (министерства), териториални органи на изпълнителната власт (области) и други публични ведомства. Размерът на помощта от Фонда покрива само минимална част от огромните щети. По тази причина средствата се разпределят пропорционално на дела на допустимите разходи на съответното ведомство или област към общия размер на допустимите разходи на всички ведомства или области съгласно заявлението. С цел да не се допусне загуба от ефекта на инвестициите при силно раздробяване на помощта, тя се отпуска за операции с деклариран висок размер на щети чрез поставяне на долна граница на сумата (100 000 евро), която може да получи конкретно ведомство или област. В случай, че конкретният размер за централен орган на изпълнителната власт и/или публично ведомство, съответно област, е по-малък от 100 000 евро, то сумата, определена за този централен орган, публично ведомство или област, се разпределя пропорционално между останалите централни органи и ведомства или области.

ТЕМА 5. ОРГАНИ ПО ПРЕВЕНЦИЯТА НА МЕСТНО, ОБЛАСТНО И НАЦИОНАЛНО НИВО. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ФОРМИ ЗА КООРДИНАЦИЯ. АНГАЖИРАНЕ НА МЕСТНИ ИНСТИТУЦИИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА В ДЕЙНОСТИТЕ

Министерският съвет формира и осъществява държавната политика в областта на защитата при бедствия, в тази насока приема Национална програма за намаляване на риска от бедствия и годишните планове към програмата. За подпомагане изпълнението на дейностите по националната програма към Министерския съвет се създава Съвет за намаляване на риска от бедствия. Съветът за намаляване на риска от бедствия включва представители на ръководствата на министерствата, ведомствата, Българската академия на науките, висши училища, научно-изследователски институти, Националното сдружение на общините в Република България, Българския Червен кръст и юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

Министерският съвет приема правилник за устройството и дейността на Съветът за намаляване на риска от бедствия.

Съветът, като компетентния с оглед характера на бедствието орган предоставя на президента на Република България и на председателя на Народното събрание еднаква по обем и съдържание информация за възникнали бедствия на територията на страната.

Съветът за намаляване на риска от бедствия функционално е обвързан с планирането на намаляването на риска от бедствия и се извършва на национално, областно и общинско ниво.

Планирането обхваща разработването и актуализацията на:

1. Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия;
2. Национална програма за намаляване на риска от бедствия;
3. секторни и регионални програми, свързани с намаляване на риска от бедствия;
4. областни програми за намаляване на риска от бедствия;
5. общински програми за намаляване на риска от бедствия.

За да дефинираме функциите и взаимовръзките на общинският съвет за намаляване на риска, респективно съдържанието на общински програми за намаляване на риска от бедствия, уместно е да се проследи структурата и функциите националния и областния съвет.

Съвета за намаляване на риска от бедствия /МС/ дава указания за разработването и изпълнението на областните и общински програми за намаляване на риска, а те са следствие от Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия, която определя:

1. анализ на средата;
2. анализ на силните страни, слабите страни, възможностите и заплахите;
3. стратегическите цели за намаляване на риска от бедствия на територията на Република България;
4. принципи при изпълнението на стратегията;
5. набелязване на мерки за постигане на зададените цели;
6. принципи, на които се основават индикаторите за изпълнение на мерките
7. механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението на

националната стратегия.

Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия е със срок за изпълнение не по-малък от 10 години.

За изпълнение на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия се разработва Национална програма за намаляване на риска от бедствия със срок на действие 5 години, която съдържа:

1. стратегическите цели;
2. оперативните цели;
3. дейности за реализиране на оперативните цели.

За изпълнение на Националната програма за намаляване на риска от бедствия се приемат годишни планове.

Плановете задължително съдържат:

1. оперативни цели;
2. дейности;
3. бюджет;
4. срок за реализация;
5. очаквани резултати;
6. индикатори за изпълнение;
7. отговорни институции.

Финансирането на дейностите по т. 2 се осъществява в рамките на одобрения бюджет на компетентните органи и от други източници за финансиране.

Общински съвет за намаляване на риска от бедствия се създава по реда на чл.65а от ЗЗБ за подпомагане изпълнението на дейностите по чл. 65 тоест делегираните на кмета на община организация и ръководство защитата при бедствия на територията на общината.

Членове на съвета са заместник-кметовете на общината, главният архитект на общината, представители на общинския съвет, ръководители на структурите за спешно реагиране, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

Съветът се председателства от кмета на общината и се представлява от него.

Общинският съвет за намаляване на риска от бедствия определя и

приема правила за своята работа.

Общинският съвет изпълнява указанията и насоките на Съвета за намаляване на риска от бедствия при МС, както и на областния съвет.

Общинският съвет изпълнява възложените му със Закона за защита при бедствия функции и правомощия на територията на съответната община.

Поименният състав на съвета се определя със заповед на кмета на общината.

Общинският съвет за намаляване на риска от бедствия:

1. разработва и координира дейностите по изпълнението на общинската програма за намаляване на риска от бедствия;

2. разработва, преразглежда и актуализира общинския план за защита при бедствия;

3. прави преглед и изготвя годишен доклад до областния съвет за намаляване риска от бедствия за състоянието на защитата при бедствия на територията на общината.

Функции на общинския съвет за намаляване на риска от бедствия са обвързани с превенцията за разлика от общински щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия.

Практически насоки: кои институции да се включат в Общинският съвет за намаляване на риска и с какви отговорности – териториални органи на изпълнителната власт, академични и научни звена, образователни институции, НПО, местен бизнес и др. заинтересовани страни.

Подходящо е в състава на съветите се включват представители на:

- ✓ Представители местната структура на МВР
- ✓ Районната дирекция Пожарна безопасност и защита на населението
- ✓ Болнични заведения (МБАЛ и др.)
- ✓ Центрове за спешна медицинска помощ
- ✓ ВиК дружеството на територията на общината
- ✓ Енергоразпределителни дружества
- ✓ Общински служители/ съветници
- ✓ Геозащита
- ✓ Регионалната инспекция по околната среда и водите
- ✓ Басейнова дирекция

- ✓ Областната дирекция по безопасност на храните
- ✓ Регионалното управление на образованието
- ✓ Областни пътни управления
- ✓ Регионалната здравна инспекция
- ✓ Регионалните дирекции на горите
- ✓ Неправителствени организации с подходяща дейност

Председателят на **общински съвет за намаляване на риска** от бедствия ежегодно до месец **април** внася в областния **съвет за намаляване на риска** доклад за приоритетните дейности за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране през следващата календарна година.

Министърът на вътрешните работи ежегодно до месец **юни** внася в Министерския съвет доклад за приоритетните **дейности** за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране през следващата календарна година.

За изпълнение на целите на Националната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с областния план за защита при бедствия, се разработват областни програми за намаляване на риска от бедствия.

За изпълнение на областната програма за намаляване на риска от бедствия се приемат годишни планове.

За изпълнение на целите на областната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с общинския план за защита при бедствия, се разработват общински програми за намаляване на риска от бедствия, които съдържат:

1. оперативните цели;
2. дейностите за реализиране на оперативните цели.

Проектът на общинската програма за намаляване на риска от бедствия се публикува за обществено обсъждане на интернет страницата на съответната общинска администрация за срок един месец.

В едномесечен срок след изтичането на срока кметът на общината внася общинската програма за намаляване на риска от бедствия за съгласуване от областен съвет за намаляване на риска от бедствия, след което я предлага за приемане от общинския съвет.

По предложение на кмета на общината може да се измени или отмени

общинската програма за намаляване на риска от бедствия.

Добри практики , които могат да се приложат в дейността на Съвета:

- Приемане на годишна програма, в която да се заложат приоритети от различните сектори. Това ще доведе до повишаване на ангажираността на всички членове на съвета.

- Създаване на интернет страница на съвета или обособяване на отделна секция в общинската, където да бъде публикувана информация за съвета, научни разработки, статии и друга актуална информация относно намаляването на риска от бедствия.

- Подбиране на тематични научни трудове, дипломни работи или добри научни разработки, по предварително зададени теми от съвета. Могат да се използват както при подготовка на плана. Може да бъдат публикувани и на интернет страницата на съветите.

- Създаване на емблема или слоган на съвета за намаляване на риска от бедствия, което да доведе до осигуряване на идентификация, видимост и популярност сред обществото.

Примера на Столична община.

Чрез Устройствения правилник за дейността на столична общинска администрация се създава Дирекция "Аварийна помощ и превенция" , която осъществява изпълнението на основните дейности, функции и задачи, свързани със защита на населението на Столична община при бедствия, инциденти, аварии и извънредни ситуации, съгласно изискванията на Закона за защита при бедствия.

Тя изработва и предоставя на кмета на СО проект на заповеди за създаване на Общински съвет за намаляване на риска от бедствия, както и за Щаб за изпълнение на Общинския план за защита при бедствия, организиране на взаимодействие и координация.

ТЕМА 6. РЕАКЦИЯТА ПРИ БЕДСТВИЯ – ПЛАНИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ. КАК ДА АНГАЖИРАМЕ МЕСТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА.

6.1. Нормативната рамка за планирането

Плановите за защита при бедствия се разработва от Съвета за намаляване на риска от бедствия .

Националният план за защита при бедствия се приема от Министерския съвет.

Органите на централната изпълнителна власт и съставните части на

единната спасителна система разработват планове за защита при бедствия **за изпълнение на задачите, произтичащи** от Националния план за защита при бедствия и плановете на областно и общинско ниво.

Общинският план за защита при бедствия се разработва от общинския съвет за намаляване риска при бедствия.

Общинският план за защита при бедствия се приема от общинския съвет след **съгласуване** със областния съвет за защита при бедствия.

Частта "Наводнение" от плановете за защита при бедствия се изготвя, като се съобразява и с плановете за управление на риска от наводнения, разработени при условията и по реда на Закона за водите.

Предвидените мерки в плановете за управление на риска от наводнения се включват в плановете за изпълнение на националната програма за намаляване риска от бедствия..

Плановете за защита при бедствия се преразглеждат и актуализират най-малко веднъж на 5 години след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им.

Плановете за защита при бедствия може да се преразглеждат по всяко време от съответния съвет като при необходимост могат да бъдат изменени, допълнени, отменени или заменени по съответния ред.

Във връзка с осигуряване изпълнението на плановете за защита при бедствия /национален, областен и общински/ се сключват споразумения съответно между министъра на вътрешните работи, областния управител или кмета на община и юридическите лица.

Плановете за защита при бедствия се разработват по начин, осигуряващ преминаване на управлението при бедствия от общинско на областно и съответно на национално ниво.

Плановете за защита при бедствия се разработват и за постигане на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия.

Плановете за защита при бедствия се публикуват съответно на интернет страницата на Министерския съвет, на областната или на общинската администрация.

В изпълнение на Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) се създават областни и общински Съвети за намаляване на риска от бедствия, с участието на териториалните органи на изпълнителната власт, в партньорство със службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия. Членовете на Съвета за намаляване на риска от бедствия (СНРБ), съвместно планират защитата при бедствия на областно и общинско ниво.

Съвети за намаляване на риска от бедствия се създават в срок до два месеца от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Закона за защита при бедствия (обн. ДВ. бр.51 от 5 Юли 2016г.) и в рамките на една година от влизането в сила на закона, те трябва да разработят план за защита при бедствия (ПЗБ). Плановете за защита при бедствия трябва да бъдат интегрирани

с общинските и областните политики и планове, и да се координират ангажиментите на службите за спешно реагиране, на доставчиците на основни стоки/услуги, на териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, на юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия. Плановете за защита при бедствия представляват възможност за подобряване на взаимодействието и координацията за намаляването на риска от бедствия в полза на обществената безопасност.

Новият подход на планиране съгласно Указания за разработването и готовността за изпълнение на плановете за защита при бедствия е разработени от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет на Република България, на основание чл. 9, ал. 15 от Закона за защита при бедствия.

Необходимо е при разработването на ПЗБ да се прилага подход на управление на риска, основан на БДС ISO 31000:2011 „Управление на риска – принципи и указания”

6.2. Разработване на /областни/ общински планове за защита при бедствия

За правилното функциониране на системата за защита при бедствия е необходимо постигането на добра координация и разпределение на отговорностите по изпълнението на дейностите свързани с превенцията, готовността, реагирането и възстановяването при бедствия, с по-активно участие на всички заинтересовани страни на национално, областно и общинско ниво (местните власти, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия). В тази връзка бяха изготвени **Указанията за разработване и готовността за изпълнението на плановете за защита при бедствия.**

Плановете за защита при бедствия се изготвят при спазване на изискванията по чл. 9, ал. 3 ЗЗБ и Указанията.

Планът се разработва с обхват и съдържание съгласно представената структура. Плановете за конкретни специфични опасности (за наводнение,

земетресение, ядрена или радиационна авария по чл. 9, ал. 2 ЗЗБ, външните аварийни планове по чл. 108, ал. 1 ЗООС) и други помощни планове при необходимост се изготвят като отделни части към ПЗБ в раздел ПРИЛОЖЕНИЯ. Информация за изготвяне на плановете за специфични опасности ще разгледаме по надолу .

Структура и съдържание на план за защита при бедствия:

- Заглавна страница
- Съдържание
- Документи за съгласуване и приемане на плана
- История на разпространените екземпляри от плана
- История на направените промени в плана
- Раздел I. Въведение
- Раздел II. Профил на риска
- Раздел III. Превенция
- Раздел IV. Готовност
- Раздел V. Реагиране
- Раздел VI. Възстановяване и подпомагане
- Раздел VII. Мониторинг и оценка
- Раздел VIII. Приложения

Разделът **Въведение** включва, целите и задачите на плана, заедно с обстоятелствата и профила на региона. В този раздел, следва да се посочат и връзките с предишни и последващи планове.

В раздел **Профил на риска** се определят опасностите и рисковете от бедствия, в съответствие с изискванията на чл. 9, ал. 3 ЗЗБ. Разделът описва цялостната визия на СНРБ и техните общности за опасностите. В този раздел се описват и систематично анализират рисковете, свързани с опасностите, като се определят приоритети за управление на риска, свързани с региона.

Разделът **Превенция** представя процеса, мерките и дейностите за превенция, с цел намаляване на риска от бедствия (по отношение на рисковете определени в раздел Профила на риска, които касаят общностите в съответната община/област и са от значение за СНРБ). За повишаване на устойчивостта на общностите към рисковете от бедствия, от съществено значение е да се свържат процесите на планирането на защитата при бедствия с планирането на

дейностите на местните власти, с цел осигуряване на възможност за интегриране на мерките за превенция в планове, програми и проекти, включително при осъществяване на обичайните дейности.

В раздел **Готовност** се описва готовността за справяне с бедствия, включваща планиране, обучение, тренировки на съставните части на ЕСС и населението.

В раздел **Реагиране** се посочват: оперативните мерки, нормативните изисквания, структурата, функциите и отговорностите на съответните съставни части на ЕСС, длъжностните лица, служители и персонал, които ще участват в изпълнението на оперативните мерки по ПЗБ при възникване на бедствие. В този раздел се определят реда за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, на ЕСС и населението при опасност или възникване на бедствия и начина на взаимодействие между съставните части на ЕСС, в съответствие с изискванията на чл. 9, ал. 3 ЗЗБ, реда за обявяване на „бедствено положение“, създаването и управлението на щабове по чл. 64, ал. 1, т. 10 и чл. 65, ал. 1, т. 7 ЗЗБ, както и осъществяването на координация на съставните части на ЕСС от оперативните центрове на ГДПБЗН-МВР, съгласно чл. 29, ал. 1 ЗЗБ

В раздел **Възстановяване и подпомагане** се определят мерки за възстановяване от бедствие, в съответствие с изискванията на чл. 9, ал. 3 ЗЗБ. Разделът включва мерките за подпомагане и възстановяване включително предоставянето на неотложна помощ по чл. 55, ал. 2 от ЗЗБ и еднократна помощ по чл. 16 от ЗСП (краткосрочни – по време и непосредствено след събитието).

Възстановяването от бедствие може да продължи с години. В тази връзка от съществено значение е възстановяването да се планира и координира със заинтересованите страни, които ще участват в него. Дългосрочните мерки за възстановяване след бедствие не са предмет на ПЗБ.

В раздел **Мониторинг и оценка** се описва механизъм за наблюдение и оценка на ПЗБ и на дейностите на СНРБ, с цел ефективно да се идентифицира както постигането на планираните резултати, така и за установяване на пропуски и набелязване на мерки за подобрене.

Разделът **Приложения** дава възможност за препратки от ПЗБ към по-детайлна информация в този раздел за отделни планове, мерки, оперативни процедури, и др., които са в подкрепа на плана. Приложенията са от съществено

значение за ПЗБ и следва да показват как мерките и процедурите са включени в същия.

Чрез включването на всеки един от горните раздели, се цели изграждане на една обща основа за всички ангажирани с разработването на ПЗБ.

Раздел I. Въведение на кратко се посочва как е разработен ПЗБ, описва се структурата, целите и задачите на плана, нормативните изисквания, географския район и аудиторията, за която е предназначен. Целите на ПЗБ трябва да са в съответствие с НСНРБ.

Целта на **раздел ВЪВЕДЕНИЕ** е да се даде кратък преглед на предназначението на плана, аудиторията, структурата и процесите по разработване и актуализирането на ПЗБ.

Основни компоненти на **раздел ВЪВЕДЕНИЕ**:

Определяне на целите на ПЗБ

Общата цел на ПЗБ е насочена към предоставянето на възможност за ефикасно и ефективно управление на опасностите и рисковете, което изисква координиран подход. Планът за защита при бедствия следва да определи стратегическата насока в съответствие с НСНРБ, осигурявайки рамката за непрекъснато подобряване на защитата при бедствия.

Планът за защита при бедствия трябва:

- да укрепи връзките и взаимодействието между институциите, ведомствата, организациите и др. участващи в защитата при бедствия;
- да насърчава съвместното планиране и действия за защита при бедствия между отделните институции/ведомства и общности;
- да демонстрира ангажираност на компетентните местни власти, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия, за постигане на по-ефективна защита при бедствия.

Примерни цели!

Описание на географския район

В този раздел на ПЗБ се прилагат карти с добро качество, които обхващат оперативните граници на ПЗБ, с цел бързо ориентиране и лесно запознаване на аудиторията с географския район.

Определяне на аудиторията, за която е предназначен ПЗБ

Съветът за намаляване на риска от бедствия отговоря за нуждите на две основни целеви групи:

- Членовете на СНРБ имащи отношение към намаляването на риска от бедствия и местните структури и части на ЕСС, които имат отговорности и задължения по изпълнението на ПЗБ;
- Общностите – играят важна роля в процесите на подготовка и достигане на състояние за справяне с възникнали бедствия. Планът за защита при бедствия е предназначен за информиране и запознаване с опасностите и рисковете, които застрашават общностите.

Описание на връзката между ПЗБ и другите планиращи документи касаещи защитата при бедствия

Министерският съвет формира и осъществява държавната политика в областта на защитата при бедствия, съгласно чл. 62, ал. 1 ЗЗБ. В този раздел следва да се посочи връзката между ПЗБ и планирането на намаляването на риска от бедствия, което се извършва на национално, областно и общинско ниво (виж фиг. 1), което обхваща разработването и актуализацията на:

- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия;
- Национална програма за намаляване на риска от бедствия;
- Секторни и регионални програми, свързани с намаляване на риска от бедствия;
- Областни програми за намаляване на риска от бедствия;
- Общински програми за намаляване на риска от бедствия.

Описание на процеса на разработване и съгласуване на ПЗБ

В този раздел следва да се опишат **нормативните основания, компетентните органи и процеса** по разработване и съгласуване на ПЗБ, включително издадените актове и заповеди.

Раздел II - ПРОФИЛ НА РИСКА от ПЗБ цели установяването на условията, в които членовете на СНРБ работят. Раздела е разгледан в тема 2.

Раздел III - ПРЕВЕНЦИЯ

Разделът представя процесът, мерките и дейностите за превенция, с цел намаляване на риска от бедствия (рисковете определени в раздел ПРОФИЛА НА РИСКА, които касаят общността в съответната община/област и са от значение за СНРБ).

Цел и основни компоненти на раздел ПРЕВЕНЦИЯ. Разделът е разгледан в [тема 2](#).

Раздел IV. Готовност

В раздела се описва готовността за справяне с бедствия, включваща планиране, обучение, тренировки на съставните части на ЕСС и населението.

Готовността се състои от два отделни, но свързани аспекта:

-Готовност на съставните части на ЕСС

– фокусира се върху готовността на местните власти, службите за спешно реагиране, лечебни и здравни заведения, неправителствени организации и т.н. За да бъде ефективно планирането на готовността на общинско/областно ниво, в процеса на управление на риска от бедствия трябва да бъдат включени всички заинтересовани страни (местните власти, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, включително частния бизнес).

- Готовност на населението

– фокусира се върху способността на общности, семейства и лица за адекватно реагиране при бедствия. Дейностите свързани с обучението на населението за начините на поведение и действие и за изпълнението на необходимите защитни мерки при бедствия играят ключова роля за създаването на готовност на населението.

Цел и основни компоненти на раздел ГОТОВНОСТ

Целта на раздела е да се извърши преглед на текущите нива на организационна готовност и готовността на населението. Представяне на капацитета и възможностите за реагиране и възстановяване при бедствия.

Основни компоненти на **раздел ГОТОВНОСТ**.

- Описание на текущите нива на готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението, въз основа на получените резултати за „Готовност“ в раздел ПРОФИЛ НА РИСКА на ПЗБ;
- Описание на проблемите, които възникват от текущите нива на готовност, свързани със спецификата на района на действие на СНРБ;
- Описание на мерките за готовност, свързани с поддържането и подобряването на готовността, включващи планиране, обучение и тренировки;
- Кратко описание на методите и средствата, необходими за изпълнение на мерките;
- Посочване на задълженията, подпомагащи планирането на готовността;
- Описание на дейностите, свързани с готовността.

Допълнителна информация за разработване на раздел ГОТОВНОСТ Идентифициране на проблемите свързани с готовността

Проблемите свързани с готовността, които СНРБ идентифицира след извършването на оценка на риска от бедствия формира основата за определяне на целите за готовност, която следва да бъде включена в разработването на ПЗБ. Идентифицираните проблеми са един от резултатите от процеса на извършената оценката на риска от СНРБ. В тази връзка следва да бъде поставен акцент върху тези проблеми, които са най-належащи и тези, които ще бъдат от най-голяма полза за ЕСС и общността.

Определяне на мерки за готовност

Мерките се определят от СНРБ, като същите трябва да бъдат ясни, постижими и измерими. Методите са процесите, ресурсите и действията, чрез които ще се постигне изпълнение на мерките, определени от СНРБ. С ПЗБ се определят най-важните мерки, които ще допринесат за постигането на очакваните резултати от СНРБ (поставянето на твърде много мерки размиват фокуса и водят до неоптимални резултати).

Примери за определяне на мерки за готовност.

Методи за изпълнение на мерките за готовност

Методът трябва да описва процесите и ресурсите, необходими за постигането на всяка от планираните мерки.

Раздел V. Реагиране.

Съгласно §1, т. 24 от Допълнителните разпоредби към ЗЗБ, "Реагиране" са действията, които са предприети по време на или непосредствено след бедствието с цел спасяване на човешки живот, намаляване на въздействията върху здравето, осигуряване на обществената безопасност и на основните потребности на засегнатите хора.

В раздел „Реагиране“ се определят оперативните мерки, структурите на ЕСС, процесите и отговорностите при възникване на бедствие. Раздел РЕАГИРАНЕ трябва да бъде стегнат и кратък, но и достатъчно детайлизиран, с цел даване на възможност на читателите бързо да придобият адекватно разбиране за ключовите роли и връзките.

Цел и основни компоненти на раздел РЕАГИРАНЕ

Целта на раздела е да регламентира принципите за реагиране, приоритетите, системите, организационната рамка, функциите и задачите на съставните части на ЕСС (структурите и организациите на съответното областно/общинско ниво, партньорски организации), които ще бъдат задействани, развърнати и координирани по време на бедствие.

Основни компоненти на раздел РЕАГИРАНЕ:

- Ясна и кратка постановка на принципите или критериите за реагиране в района на действие на СНРБ;
- Мерки на базата на идентифицирани в практиката проблеми при реагиране, целящи подобряване на организацията;
- Конкретни мерки, методи и/или средства за постигане на желаните резултати;
- Ясна организационна рамка за реагиране на силите на ЕСС;
- Ясно описание на ролите, функциите и отговорностите при реагиране;
- Средствата и ресурсите, необходими за изпълнение на дейностите;
- Реда за осъществяване на наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване (чл. 11 от ЗЗБ) при различни опасности;
- Реда за обявяване на „бедствено положение“;
- Ясно установени информационни протоколи, така че информацията, отнасяща се до бедствието и неговите последици, да е ефективно събрана, анализирана и споделена;

- Описание на процеса на преход към по-високо ниво на управление при бедствия (от общинско към областно и от областно към национално);

- Описание на процеса на преход към възстановяване.

В **раздел РЕАГИРАНЕ** е важно да се направи кратък преглед на различните процеси и структурите за реагиране при бедствия, и как това да се случи.

В този раздел трябва да се определят функциите и съгласувания начин по който те се изпълняват за справяне с последствията от бедствия. Това включва идентифицирането на водещи и подпомагащи структури на ЕСС, техните отговорности, процесите и ресурсите, които се изискват за изпълнението на тези функции. За идентифицирането на необходимите функции може да се използва подход основан на анализът на сценариите за съответните рискове и с помощта таблица/в презентацията/

Отговорностите, процесите и ресурсите следва да са насочени към осигуряване изпълнението на всички идентифицирани функции, включително чрез сключване на споразумения, когато не са идентифицирани отговорности или ресурсите са недостатъчни.

Полезен начин за преглеждане на процеса на планиране ще дадем в схематичен вид в презентацията.

Определяне на мерките за реагиране

Мерките, определени от СНРБ, трябва да бъдат ясни, постижими и измерими. Методите са процесите, ресурсите и действията, чрез които ще се постигне изпълнение на определените мерки от СНРБ.

Мерките в ПЗБ и връзката между всяка от тях с НСНРБ трябва да бъдат обсъдени. Като помощно средство може да се използва таблица за определяне мерките за реагиране.

Методи за осигуряване изпълнението на мерките за реагиране

Методът описва процесите и ресурсите, необходими за постигане изпълнението на всяка от мерките. Факторите за ефективно реагиране, които следва да бъдат разгледани .

Управление при бедствия.

Областният управител и кметът организират и ръководят защитата при бедствия съответно в областта и на територията на общината. Създават със

заповед областен/общински щаб за изпълнение на областния/общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с щабовете по чл. 62а, ал.2, чл.64, ал.1, т.10 и чл.65, ал.1, т.7 от ЗЗБ.

Областният/общинският щаб извършва 5 основни дейности-изброяваме ги.

1. анализ и оценка на обстановката при бедствие;

2. предлага за одобрение решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагането на засегнатото население;

3. осъществява контрол по изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствието;

4. информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия;

5. докладва за хода на провежданите защитни мероприятия.

В щаба за изпълнение на съответния областен/общински план за защита при бедствия, следва да бъдат включени представители на всички структури, участващи в реагирането.

Областният управител и кметът със заповед определят ръководител на операциите, **който притежава необходимата експертиза и опит** (чл.31, ал.2 ЗЗБ).

Ръководителят на операциите организира и контролира изпълнението на одобрените решения на щабовете по чл. 62а, ал. 2, чл. 64, ал. 1, т. 10 и чл. 65, ал. 1, т. 7 ЗЗБ, осъществява взаимодействието и координацията между частите на ЕСС, участващи в изпълнението на дейностите по чл. 19, ал. 1 ЗЗБ в района на бедствието (чл.31, ал.1 ЗЗБ). Ръководителят на операциите се определя със заповедите по чл. 62а, ал. 7, чл. 64, ал. 1, т. 13 или чл. 65, ал. 1, т. 8 ЗЗБ.

За координиране на ефективното използването на всички налични ресурси, частите на ЕСС се нуждаят от формализирана структура за управление, която осигурява съгласуваност, ефективност и общо управление на действията по време на бедствия

Когато мащабът на бедствието надхвърля възможностите за справяне с наличните сили и средства на **ЕСС на общинско ниво** и са необходими

допълнителни ресурси, съответният кмет на засегнатата община може да поиска от Областния управител помощ и обявяване на „бедствено положение“ чрез Оперативния център на РДПБЗН-МВР. При въвеждане на областния план за защита при бедствия управлението преминава на областно ниво.

Общинският щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия в засегнатите територии продължава да изпълняват своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на областно ниво от съответния областен управител и щабът за изпълнение на областния план за защита при бедствия.

Раздел VI - ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ.

Възстановяването включва координираните усилия и процеси по осъществяването на мерки за подпомагане и възстановяване (краткосрочни – по време и непосредствено след събитието). Дългосрочните мерки за възстановяване след бедствие не са предмет на ПЗБ.

Цел и основни компоненти на раздел ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ

Целта на раздела е да се определят мерките, включително ролите, отговорностите, структурите и дейностите, които могат да бъдат изпълнени в помощ на общността за възстановяване от бедствия.

Разделът следва да регламентира основните дейности по възстановяване след бедствие, като дава общата рамка и идентифицира функционалните отговорности и управлението на процеса.

Основни компоненти на раздел ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ:

- Ясни и кратки цели за възстановяването;
- Структура и управление на процеса по възстановяване:
 - рамката на организацията и дейностите по възстановяването;
 - кога и как се активират разпоредбите по възстановяването;
 - посочване на отговорните лица и техните задължения;
 - управление на дейностите по възстановяване;
 - участие на неправителствени организации и населението (управление на предоставянето на помощи, даренията и доброволчество);

- Оценки на първоначалните нужди и щетите:
 - подслоняване/ настаняване;
 - състояние на общността – включващо както степента на персоналните загуби на собственост, така и нивото на прекъсване на социалните функции.
 - инфраструктура – услуги като електричество, вода, транспорт и др.
 - здравеопазване;
 - поражения за икономиката – прекъсване на нормалната стопанска дейност
 - околна среда – оценка на безопасността и статуса;
- Описание на мерки, методи и ресурсите за ограничаване на последствията и възстановяване;
- Предоставяне на информация на населението;
- Финансово осигуряване (ясно посочени условия за финансиране на възстановяването и подпомагането както на общинско ниво, така и от други източници);
- Ред за докладване (описание на процеса за представяне на доклади от екипа по възстановяване).

В процеса на възстановяване след бедствия трябва да се използват всички възможности за намаляване на рисковете от бъдещи събития.

Определяне на мерките за възстановяване

Мерките, определени от СНРБ трябва да бъдат ясни, постижими и измерими. Методите са процесите, ресурсите и действията, чрез които ще се осигури изпълнението на мерките, определени от СНРБ. С ПЗБ се определят най-важните мерки, които ще допринесат за постигането на очакваните резултати от СНРБ (определянето на твърде много мерки размива фокуса и води до неоптимални резултати).

Таблица за мерки за възстановяване и връзка между мерки, методи и средства-в презентацията.

Пример за определяне на мерки за възстановяване.

Примери за дейности, които могат да подобрят възстановяването.

Пример за определяне на мерки за възстановяване:

- Осигуряване на високо ниво на ангажираност от всички институции, ведомства и неправителствени организации при планиране на процеса на възстановяване;

- Провеждане на обучение по възстановяване;

- Ясно определяне на ролите на институциите, ведомствата и неправителствените организации на местно ниво в процеса на подпомагане и възстановяване.

Примери за дейности, които могат да подобрят възстановяването:

- *Обучение на персонала за ролите и отговорностите по време на възстановяване от бедствия;*
- *Планиране и участие в тренировки/учения по възстановяване;*
- *Изграждане на мрежи с различни институции, ведомства и неправителствени организации, които ще оказват съдействие по време на възстановяване.*

Преход от реагиране

В раздел Възстановяване трябва да се идентифицират онези дейности, които ще се инициират в процеса на реагиране и могат да допринесат или да окажат въздействие върху усилията по възстановяването. Например, първоначалната оценка за това как събитието е разрушило инфраструктура, трябва да спомогне за установяването на по-нататъшна информация за необходимите дейности по възстановяването.

Раздел VII - МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Цел и основни компоненти на раздел МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Целта на раздела е да осигури основа за наблюдение и оценка на ПЗБ и дейностите по неговото изпълнение.

Основни компоненти на раздел МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА:

- Ясно и кратко изложение на принципи и критерии за мониторинг и оценка на ПЗБ;
- Описание на процеса за мониторинг и оценка на ПЗБ за изпълнението на функциите, дейностите и задачите, възложени с него;
- Описание на процеса за актуализация и преразглеждане на ПЗБ, включително за поддържане на актуални процедури и списъци с ресурси.

Допълнителна информация за изготвяне на раздел МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Процес за преглед на ПЗБ

При оценяването дали ПЗБ е адекватен, следва да се преценява дали същият:

- е точен;
- е практически приложим;
- обхваща всички необходими функции;
- осигурява необходимата координация между организациите и институциите включени в ПЗБ.

Точността се оценява чрез проверка дали:

- съществуват съответстващи, пълни и актуални приложения в ПЗБ;
- връзките към организациите и определените функции и ресурси са пълни и актуални;
- структурирането на частите на ЕСС и щаба за изпълнение на ПЗБ съответстват на тяхното описание в ПЗБ.

Практическата приложимост се оценява като се вземе предвид дали:

- местните власти и партньорски организации включени в ПЗБ са в състояние да осъществят определените им функции, описани в плана;
- организациите представени в СНРБ и съставните части на ЕСС на местно ниво разполагат с необходимите ресурси, за да бъдат в състояние да изпълняват техните функции описани в ПЗБ.

Обхватът се оценява чрез:

- проверка за наличието на опасности, които не са разгледани в ПЗБ;
- разглеждане на механизмите за въздействие чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване по отношение на разгледаните рискове;
- оценка на адекватността на съществуващите връзки между ПЗБ и плановете на участващите организации и институции.

Координацията се оценява като се вземе предвид дали:

- ролите и отговорностите са ясно дефинирани;
- описанието на това как институциите ще работят заедно в случай на бедствие е недвусмислено;
- функциите в ПЗБ са ясно описани;
- целите и задачите на ПЗБ са в съответствие с целите и задачите на НСНРБ;
- заложените мерки в ПЗБ са в съответствие с тези в Националния план за защита при бедствия.

Поддържане на актуален план

За поддържане на актуален план следва да бъде въведен ефективен механизъм с ясни отговорности и правила. Необходимо е да се посочи кой отговаря за поддържане актуалността на плана, включително и на списъците на ресурсите, периодичността за преразглеждане и актуализиране на плана и как ще се осъществи координацията.

Актуализации на плана задължително се правят при организационни промени или промени в процедурите, както и при други събития, които оказват въздействие по изпълнението на плана и процедурите. ПЗБ може да се преразглежда по всяко време от съответния СНРБ, като може да бъде изменен, допълнен, отменен или заменен по реда на ЗЗБ.

Раздел VII - ПРИЛОЖЕНИЯ

Не всички детайли, които са необходими при планирането трябва да бъдат включени в основната част на ПЗБ. Много аспекти могат да бъдат дадени като приложения (в раздел Приложения на ПЗБ) или в части от плановете на партньорски или подчинени структури, като в основния документ са направени препратки към тях. Примери.

Също така в **раздел ПРИЛОЖЕНИЯ** може да се включи като отделно приложение списък на използваните в ПЗБ термини, определения, акроними и съкращения, което е от важно значение за използването на обща терминология от всички имащи отношение по изпълнението на плана.

Разработване на планове за специфични опасности (част наводнение, част земетресение, част ядрена или радиационна авария и др. части ако е необходимо)

Съдържанието на плановете за специфични опасности се фокусира върху необходимостта от специално планиране, произтичаща от характера на опасността. Всеки от тези планове съдържа специфични изисквания и детайли за реагирането, които се отнасят само за една конкретна опасност. Плановете за конкретни специфични опасности (наводнение, земетресение, ядрена или радиационна авария и др.) се включват в **раздел ПРИЛОЖЕНИЯ** на ПЗБ. Посочваме какво включва информацията в плановете за операциите при специфични опасности.

Структуриране на плановете за специфични опасности (наводнение, земетресение, ядрена или радиационна авария и др.):

Цел, Обхват, Описание на ситуацията, Приети условия за планиране, Последователност на действията, Организация и разпределение на отговорностите, Ръководство и координация, Събиране и обмен на информация за бедствието, Комуникации, Ресурсно (финансово и материално) осигуряване на изпълнението на плана, Отговорни органи и връзки, Приложения, Процедури, Списъци на ресурсите.

КРИЗИСЕН PR – КОМУНИКАЦИЯ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И МЕДИИТЕ В УСЛОВИЯТА НА БЕДСТВИЕ

Основната цел на комуникацията е постигането на взаимно разбирателство между общинските служби, в частност кмета на общината, и обществеността в контекста на организацията и дейностите при възникване и преодоляване последиците от бедствие. Тук трябва да се подчертае, че по отношение на реакцията при бедствие общинските структури следва да имат медийно отношение, насочено към факта, че водещата роля е на държавата и структурите на Единната спасителна система.

Наред с посочената по-горе цел, връзките с обществеността могат да съдействат за решаване на други задачи, с които излизат извън възможностите на силите и средствата на общината :

- *Управление на ситуации касаещи реакция при бедствия* – всяка реакция на събития от тяхната компетентност представлява публичен интерес. Общественият отзвук от техните действия е своеобразно отражение на възможностите и слабостите на общинските структури , поради което медийното им отразяване е важен елемент от цялостната дейност.

- *Използване на ситуации* – при намеса на общинските структури в дадено събитие. Медиите не могат да бъдат изолирани, поради това е добре да бъдат използвани, в обществен интерес, което означава че с тях трябва да се комуникира.

- *Коригиране на ситуации* – в някои случаи е необходимо изпреварващо да се информира обществото. При несъответствие между информационните представи, създадени от медиите следва да се коригира общественото мнение, чрез оповестяване на обективна информация. Корекцията неутрализира дезинформацията и елиминира негативните последици.

За да могат общинските служби за реакция при бедствия, респективно кмета на общината да реализират ефективна комуникация, следва да бъдат създадени и поддържани следните задължителни условия:

- Комуникацията следва да е планирана, като се очертават приоритетите за конкретния период и обществените настроения и нагласи.

- Комуникацията е възможна, само ако се познава обществото, което в редица общини не е от хомогенна общност, а се състои от множество групи, различаващи се по своите нужди, интереси, традиции, обичаи приоритети и др.

-Комуникацията трябва да е съобразена със законите, стандартите и правилата, по които се създават и работят медиите и с техните изисквания за новост, за декодираност, за близост с публиката, мястото и времето и т.н.

Основните форми на връзки с обществеността, в които могат да участват представителите на общинските структури за реакция пре бедствия са изявления, пресконференции, съобщения за медиите и гражданите и интервюта.

Даването на **изявления** или провеждането на **пресконференции** са едно от най-важните средства за комуникиране с представителите на СМИ. При предоставяне на информация на медиите следва да бъдат спазвани следните общи правила:

1. Изявления и пресконференции се дават, когато има сериозни причини и достатъчно информация, която да се поднесе пред журналистите, като събитието трябва да е добре подготвено.

2. Подаваната информация трябва да съдържа достатъчно факти, тъй като обратното води до създаване на подозрителност. В случай на оповестяване, неотложни спасителни и възстановителни дейности, опасности от последствия на бедствието, евакуация, епидемии и епизоотии, промишлени аварии с

дългосрочни последствия за населението информацията трябва да дава отговор на следните въпроси: Какво е станало? Къде е станало? Кога е станало? Защо е станало? Как е станало? Какви мерки се вземат? Какво се прави за недопускане вредни за живота и здравето последици? Как действаме – по план, координирано със държавните структури на ЕСС и т.н. В първоначалния етап, на въпроса „Защо“ отговор не може да се даде, но не следва да се отговаря „Не знам“, а например „Изяснява се“.

3. Трябва да се прогнозира и да се предвидят „най-тежките“ въпроси, които интересуват обществеността, като се обмислят отговори на тях. Ако не сме готови се практикува „Прехвърляне на топката“, т.е. запитаният трябва да съумее да отговори, че зададеният въпрос е важен, „но по-важно е че....“ и да каже онова, което предварително е решил да предостави, като информация.

4. Когато някои подробности не бива да се изнасят, се акцентира върху „пикантни“, но неангажиращи моменти от събитието, което е обект на изявление или пресконференция;

5. Много важни са предварителните проучвания на общественото мнение и анализът на аудиторията, до която ще достигне информацията, както и влиянието на различните медии. Те обуславят начина на подаване на информацията и отделните детайли от нея, които ще бъдат представени.

6. При работа с телевизията трябва да се има предвид, че над половината от ефекта на съобщението е резултат от „безсловесен коментар“ – движения, маниери, цялостно поведение. Тук е необходимо да има и подходяща невербална комуникация.

7. Никога не трябва да се подава недостоверна или неточна информация или различна информация за отделни медии. Не трябва да се коментира или да се дава информация, която е от компетентността на държавните структури от ЕСС ангажирани с реакцията или засекретена информация, която може да спомогне саботиране на възстановителните мероприятия или да дезорганизира усилията ни.

Представянето на информация, при различни събития от компетентност на кмета и общинските служби, следва да бъде съобразено, с посочените по-горе общи правила и с някои специфични изисквания, съобразно естеството на събитието:

Промислени аварии и катастрофи – акцент се поставя върху фактите, като се избягва даването на оценки за причините. Причините се обявяват след тяхното изясняване. Данни за пострадалите се посочват по възраст, пол без да се обявяват имената им. Обръща се внимание на последствията за територията на общината и се дават препоръки към живущите в засегнатите райони. Засяга се въпросът за предприети краткосрочни и дългосрочни действия от страна на общината и взаимодействие с компетентните държавни органи.

Природни бедствия - в случай, че няма ограничения за предоставяне на информация, тя се дава ако може да се акцентира върху подробностите, каквито са очакванията на журналистите и обществеността. Примерно – реакцията е съобразно Плана за реакция при бедствия на общината, цитират се дейности по плана. Конкретните поводи се използват за даване на превантивни съвети към гражданите как да се предпазят от последствията на бедствието, какви са правата и задълженията им, къде да потърсят съдействие при необходимост от помощ. Обръща се внимание и на възможностите за съдействие от общинските служби ако щетите от бедствието за гражданите са преки, като се акцентира на съдействието на гражданите за справянето с проблема.

Пожари – Ако мащабите придобият размер и характер с параметри на бедствие обществеността трябва да се информира незабавно, като начинът за подаване на информацията трябва да бъде такъв, че да се изостри вниманието на хората които могат да попаднат в зоната на разпространение. Следва да се дадат съвети на гражданите как да се предпазват и евакуират, необходимо е информацията по опазване на имуществото на евакуираните да е по детайлна.

Ядрени аварии и терористични актове - тук даването на информация е регламентирано в документи, които са от компетентността на държавни служби, така че се чакат указания.

Задължително трябва да се използва всяка възможност за да се отправят превантивни съвети към гражданите и юридически лица на територията на общината. Съветите трябва да бъдат така поднесени, че да изострят вниманието на хората към адекватната реакция, да повишат чувството им на обществено съзнание и отговорност и да бъдат запознати с начините за защита на своето семейство и собственост. Трябва да се акцентира и върху постигнатите успехи, като това се подкрепи с конкретни примери и данни. Необходимо е да се подчертава, че доброто взаимодействие между гражданите и общинските

служби, между общинските служби и държавните органи ангажирани с реакцията при бедствие е правилната формула за решаването на техните проблеми и изпълнението на планираните дейности за реакция при бедствие на територията на общината. Важно е винаги да има позитивни новини, не трябва да се пропуска възможността да се популяризират някои, дори дребни, но важни за имиджа на общинските служби инициативи и резултати.

Даването на **съобщения** е друга често срещана форма на комуникация, която може да бъде представена, както на интернет страницата на общината, а така също да бъде представена за разпространение от средствата за масово осведомяване.

Към подготовката на съобщението могат да бъдат маркирани следните изисквания:

- Да съдържа официална информация от общината и да е посочен авторът, от който произлиза.

- Съобщението да е структурирано, да съдържа всички налични факти по случая, дата на предоставянето, както и към кого може съответното издание или читателите да се обърне за повече информация.

- Допустимо е съобщението да бъде илюстрирано със снимка или други илюстративни материали отразяващи автора, примерно ако е от кмета – снимка на сградата на общината.

- Проверявайте подготвените от Вас съобщения за печат от гледна точка на абсолютната точност и коректност при написване, докато се уверите, че детайли, дати, часове и места и други факти са правилни и точни. Също така се уверете в правилната редакция на текста.

- Пазете копия от предоставените до медиите съобщения, както и електроните писма или другите средства, с които са изпратени до тях.

- Преценете, дали ще предоставите копия от подготвените от Вас материали на всички представители на СМИ или само на определени от тях.

- Преценете какво впечатление предизвиква подготвеното от Вас съобщение за печата.

- Преценете, дали Вие сте най-подходящия човек, който да предостави информацията пред пресата.

Даването на **интервю** е друга форма на комуникация, която изисква не само добра подготовка, задълбочено познаване на темата, но и лично присъствие и умение за непосредствено общуване.

Преди да дадете интервюто, трябва да знаете кой е репортерът, който ще го направи, коя медия представлява и темата на интервюто, при възможност позадълбочено представена, с оглед на въпросите които се цели да бъдат изяснени. Всеки интервюиран трябва да изисква и да настоява за любезно и професионално журналистическо отношение и достатъчно време за да се подготви. Наред с това интервюираният има право да бъде цитиран точно и коректно, да поиска на интервюто да присъства трета страна – примерно представител на ЕСС, да се отбелязват и разграничават собствените позиции от тези на институцията; да установи правилата за провеждане на интервюто, както и да преустановите интервюто.

Даването на всяко интервю е свързано с подготовка, която не само гарантира точното, примерено предоставяне на информацията, но психологическия комфорт на интервюирания. Поради това очертайте главното в съобщението си; съберете предварителна информация; предвидете трудните въпроси, развийте добри отговори, предложете визуални средства за илюстрация и репетирайте.

ТЕМА 7. СИСТЕМИ ЗА ОПОВЕСТЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕВАКУАЦИИ.

7.1. Системи за оповестяване на населението

Ранното предупреждение на населението се извършва с цел предприемане на бързи и подходящи действия за намаляване на риска от бедствия и подготовка за реагиране от компетентните органи. То се извършва чрез комплекс от дейности за разпространяване на спешно предупреждение към обществеността за предстоящо бедствие в определена територия.

Изисквания към ранното предупреждение :

1. осъществяване на наблюдение за наличието на признаци за бедствие;
2. анализ на данните от наблюдението;
3. вземане на решение от страна на компетентните органи;
4. разпространение на предупредителна информация за предстоящо бедствие;
5. предприемане на подходящи действия.

Ранното предупреждение се извършва по разпореждане на министрите, на областните управители, на кметовете на общини, на кметовете на населени места, на кметските наместници или на упълномощени от тях служители.

Националната система за ранно предупреждение и оповестяване осигурява:

1. **устойчива връзка** за обмен на информация и координиране действията на органите на изпълнителната власт и съставните части на Единната спасителна система, определени в чл. 20 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), в случай на предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност;

2. **предупреждение и информиране** на населението за предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност, за динамиката в неговото развитие, за мерките за неговото ограничаване и овладяване и за необходимото поведение и действия на гражданите.

Ранното предупреждение и оповестяване при бедствия се извършва от:

1. оперативните дежурни в НОЦ на ГДПБЗН - МВР или в ОЦ на РДПБЗН;
2. дежурните длъжностни лица в областните и общинските администрации, кметствата

Структура на оповестителната система:

- Национален Контролен Възел (София);
- Алтернативен Контролен Възел (Бургас);
- Изнесен Контролен Възел (МО);
- 10 регионални контролни възли с работна станция;
- Контролен панел;
- Електронни сирени: 728 x ECN1200 в 10 областни града;
- 2 x Базови станции (RBS) в София;
- VHF Радио-Комуникационна Мрежа;
- Сиренни сигнали, предварително записани и гласови съобщения на живо /РА/, електромеханични сирени.

Изградената сиренна система, базирана на електромеханични сирени тип С-40 /около 3700 бр./, която се управлява ръчно /местно/ или централизирано /дистанционно/ чрез апаратури от "Техническият комплект за оповестяване" – ТКО. До ниво община системата се задейства централизирано.

На ниво кметства и малки населени места сирените се задействат ръчно от определени за целта лица.

Системата има възможност да излъчва само звуков сигнал и се използва за оповестяване при "Въздушна опасност" и при "Отбой от въздушна опасност". За оповестяване при бедствия системата не е пригодна, защото няма възможност за предаване на речева информация.

Като се изхожда от основните права и задължения на общините, регламентирани в нормативни актове и практическото приложение на нормативните изисквания формите и механизмите на взаимодействие с други институции и организации, препоръчително е общините да планират **взаимодействие** със следните организации (с оглед спецификата на общината и частта от плана):

Националният институт по метеорология и хидрология (**НИМХ**) при БАН, Центъра за аерокосмическо наблюдение (**ЦАН**) при МВР, ДП „Ръководство на въздушното движение“ (**РВД**) (за оценка на метеорологичната обстановка), Басейнова дирекция, Изпълнителна агенция „Борба с градушките“ към **МЗХ**, Национален институт по геофизика, геодезия и картография при **БАН**, Предприятие „Язовири и каскади“, **НЕК ЕАД**; „Напоителни системи“ ЕАД и др.

При **опасност или възникване на бедствие**, изискващо координация на посочените нива, ранното предупреждение и оповестяването се извършва по заповед на областния управител, **кмета на засегнатата община** или директора на съответната РДПБЗН съгласно **плановите за защита при бедствия**. Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението е предназначена за едновременно предупреждение и оповестяване на големи групи хора на определена територия за предстоящо или настъпило бедствие или въздушна опасност и за излъчване на указания за необходимите мерки и действия чрез **акустични сигнали и гласова информация**.

Сигналите за ранно предупреждение и оповестяване на населението на територията на страната са:

- „Национален сигнал за тревога“ и „Национален сигнал за край на тревогата“;

- „Въздушна опасност“ и „Отбой от въздушна опасност“.

Те се **разпространяват и излъчват посредством**:

- Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия чрез **акустични сирени**;

- Подсистема на **автоматизираната система за оповестяване на ГДПБЗН** чрез **електромеханични сирени**;

- **Програмите на БНТ, БНР**, операторите на радио и телевизионни програми с национално и регионално покритие;

- **Радиотранслационните възли / уредби, инсталирани в населените места**;

- **Локалните системи за оповестяване**, изградени в потенциално опасните обекти.

7.2. Организация и провеждане на евакуация

Евакуация и/или разсредоточаване се осъществяват при **обявяване на бедствено положение** или при възникване на опасност от бедствие. В зависимост от времето за подготовка и оповестяване **евакуацията и разсредоточаването** могат да бъдат **незабавни** - при земетресения, ядрена или радиационна обстановка, инциденти с опасни вещества и материали, самолетни катастрофи, горски пожари и други опасности, **или след предупреждение** и оповестяване - наводнения, урагани, бури, снегонавявания и обледенявания. В зависимост от ситуацията може да не се провежда

евакуация и разсредоточаване, а да се осъществи **временно извеждане** на лица, домашни и селскостопански животни без настаняване и изнасяне на имущество на безопасни места.

Наредбата за условията и редът за провеждане на евакуация и разсредоточаване Приета с ПМС № 337 от 20.12.2012 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017г.

Дейностите по провеждане на евакуация и разсредоточаване включват:

1. вземане на решение за провеждане на евакуация и разсредоточаване;
2. ранно предупреждение и оповестяване;
3. извеждане и транспортиране на хора и животни, изнасяне и преместване на културни и материални ценности;
4. настаняване и осигуряване на условия за живот и съхранение на културни и материални ценности;
5. връщане на евакуирано население, животни, културни и материални ценности.

Дейностите по т. 5 се изпълняват от органите на изпълнителната власт, юридическите лица и едноличните търговци и/или самостоятелно от физическите лица.

На евакуация подлежат всички хора и животните от територията, определена за евакуация.

На разсредоточаване подлежат:

1. ценни исторически и архивни документи, научна и техническа документация;
2. движими културни ценности;
3. лекарствени средства, медицински изделия, кръв и кръвни продукти, медицинска апаратура и болнично имущество;
4. хранителни продукти и промишлени стоки от първа необходимост, семена и фуражи;
5. електронноизчислителна, комуникационна и информационна техника и програмни продукти;
6. резервни части, инструменти, ценно оборудване, суровини и готова продукция;

7. промишлени отрови, химикали, източници на йонизиращи лъчения, взривни вещества и горивно-смазочни материали;
8. административни и производствени дейности и услуги;
9. ценни книжа, парични знаци и скъпоценности, съхранявани в кредитни институции;
10. други движими материални ценности, включени в разчетите за евакуация и разсредоточаване на плановете за защита при бедствия

Организираната евакуация на хора и животни се извършва с транспортни средства и/или пеша чрез сборни евакуационни пунктове (СЕП), евакуационни центрове (ЕЦ) и места за настаняване (МН).

Евакуацията и разсредоточаването се планира на общинско, областно и национално ниво, като към съответните части от плановете за защита при бедствия по чл. 9 от Закона за защита при бедствия се изготвят разчети.

Разчетите за евакуация и разсредоточаване включват:

1. начините и способите за оповестяване;
2. местата на СЕП, ЕЦ и МН; В **СЕП** се осигуряват условия за регистрация и разпределение на подлежащите на евакуация, минимални хигиенно-битови условия и подпомагане с храна и вода В **ЕЦ** се осигуряват условия за регистрация на евакуираните, консултиране, комуникации, услуги и раздаване на продукти от първа необходимост. В **МН** се осигуряват условия за подслон, предоставяне при необходимост на храна, вода, дрехи, одеяла, комуникации, достъп до медицинска помощ и други.
3. отговорниците и състава на СЕП, ЕЦ и МН и техните задължения при провеждане на евакуация и разсредоточаване;
4. транспортните средства, необходими за провеждането на евакуацията и разсредоточаването;
5. основните и резервните маршрути за евакуация и разсредоточаване и организацията на движението;
6. реда за настаняване и осигуряване на евакуираните лица и за съхранение на разсредоточените културни и материални ценности;
7. мерките за осигуряване на обществения ред и опазване на имуществото на евакуираните;
8. реда за връщане на евакуираните по местата за постоянно местоживееене и на разсредоточените културни и материални ценности.

Кметът на общината изготвя **разчети за евакуация** и разсредоточаване за съответните части на **общинския план за защита** при бедствия съвместно с представители на ведомствата и юридическите лица, имащи отношение към тази дейност на територията на общината. Средствата за покриване на разходите по провеждането на евакуацията и разсредоточаването са в рамките на **общинските бюджети и/или бюджетите на отговорните ведомства** за местни дейности. Решение за евакуация се взема от **кмета на община**, от областния управител или от Министерския съвет. Евакуация и разсредоточаване се провеждат със **заповед на кмета на община** - на територията на общината;

При вземането на решение за евакуация се имат предвид **всички фактори**, влияещи върху обстановката, включително недостатъчната информация, нивото на информираност на населението за характера на опасността и подходящите защитни действия, възможните рискове при придвижването и др. **Ръководството на евакуацията и разсредоточаването** на областно и **общинско ниво** се осъществява от областните управители и **кметовете на общини**, които се подпомагат от **щабове** по Закона за защита при бедствия/общински щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия чл.65.7/.

За **изпълнение на дейностите по евакуация** и разсредоточаване щабове:

1. организират оповестяването за евакуация и разсредоточаване;
2. организират извеждането (транспортирането) на подлежащите на евакуация и разсредоточаване хора, животни и имущество;
3. организират посрещането и настаняването на евакуираните, както и съхраняването на разсредоточеното имущество на съответната територия;
4. организират логистичното осигуряване на евакуираните и защитата на разсредоточеното имущество на съответната територия;
5. осъществяват непосредственото ръководство на СЕП, ЕЦ и МН;
6. организират охраната на територията, от която е извършена евакуацията и разсредоточаването;
7. организират и координират получаването и раздаването на хуманитарни помощи;

8. предоставят информация за проведената евакуация и разсредоточаване;

9. извършват и други дейности във връзка с провеждането на евакуацията и разсредоточаването.

Логистичното осигуряване на евакуацията и разсредоточаването се извършва от кмета на общината. Кметовете на общините **съвместно с превозвачите**, които притежават лиценз за извършване на превоз на пътници или товари, **уреждат необходимите транспортни средства**, включени в разчетите за евакуация и разсредоточаване, като **движението по маршрутите** за евакуация и разсредоточаване се извършва от **Министерството на вътрешните работи**. Оказването на **спешна медицинска помощ в СЕП**, по маршрутите за евакуация, в ЕЦ и в МН се организира и извършва от **Министерството на здравеопазването (МЗ)** чрез центровете за спешна медицинска помощ и други лечебни и здравни заведения, предвидени в съответните планове за защита при бедствия.

Хигиенно-противоепидемичните мероприятия в МН се организират от съответната регионална здравна инспекция. Приоритетно се евакуират деца, болни и възрастни хора. Хората от социални, лечебни и здравни заведения се евакуират, като се полагат изискванията се за тях грижи от персонала на съответното заведение. При **разпределение по МН** не се разделят семейства и се отчитат нуждите на групи с определени специални нужди и с различни културни, етнически или религиозни идентичности.

Населението се **оповестява за началото на евакуацията и разсредоточаването по реда** на Наредбата за условията и реда за функциониране на **Националната система за ранно предупреждение и оповестяване** на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност.

Щабовете за изпълнение на плановете за защита при бедствия **предоставят** на националния щаб по **информация** за проведената евакуация и разсредоточаване.

Органът, разпоредил евакуацията и разсредоточаването, със заповед организира връщането по местата за постоянно местоживееене.

ТЕМА 8. ОРГАНИЗИРАНЕ, ЕКИПИРАНЕ И ПОДГОТОВКА НА ДОБРОВОЛНОТО ФОРМИРОВАНИЕ. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ ДОБРОВОЛНИ ФОРМИРОВАНИЯ.

Изграждане на ефективни доброволни формирования на територията на Р България е гаранция за осигуряването на общо приемливо ниво на защита на населението и постигане на средноевропейските нива на реакция на място при произшествия. В контекста на нарастващите рискове се налага да се търсят ефективни решения със стратегически характер, които включват по-ангажирано участие на структурите на гражданското общество и органите на местната власт. Един от начините за това е насърчаване и развитие на гражданските инициативи за създаване към общините на доброволни формирования за защитата при бедствия, пожари и други извънредни ситуации.

Доброволните формирования се **създават от кметовете на общини по решение на общинските съвети**. Решенията за използването на доброволните формирования се вземат от кметовете на общини в съответствие с общинските планове за защита при бедствия или в други предвидени от закона случаи. Създаването и организирането на доброволни формирования се осъществява на **териториален принцип** и е резултат от инициативата на местните власти и на гражданите живеещи на тяхната територия. Дейността на доброволните формирования се осъществява при строго спазване и прилагане на свързаните с нея закони и подзаконови нормативни актове, както от страна на институциите, така и от страна на гражданите.

33Б и последните изменения в Раздел III за Доброволни формирования

Доброволец е лице, което участва в доброволно формирование за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях. Доброволецът при предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от **тях има правомощията** по чл. 124, ал. 1, т. 1, 2 и 5 - 7 от Закона за Министерството на вътрешните работи.

Доброволец може да е всяко дееспособно физическо лице, навършило 18 години, което е клинично здраво, не страда от психично заболяване и не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитирано. Лицето може да придобие качеството доброволец независимо

от трудовото или служебното си правоотношение. Правата и задълженията на доброволците се определят с ЗЗБ и със заключения от всеки от тях договор за участие в доброволно формиране.

На всеки доброволец и на лицата по ал. 4 се определя персонален идентификационен номер.

В общини с население до 20 000 души задължително се създават доброволни формирования от кмета на общината по решение на общинския съвет.

На общините с население до 20 000 души се дават три възможности за осигуряване на доброволно формиране - **пожарен, спасителен или друг автомобил** със съответното оборудване. Целта на тази промяна е да се даде възможност за мобилност на доброволните формирования и гарантиран минимум от технически средства, с които да се повиши ефективността им при оперативна намеса. По отношение насърчаване обучението на доброволците се въвежда срок до две години от регистриране на доброволеца, в който те да преминат първоначален основен курс, като се дава възможност това да става и в лицензирани центрове, които извършват обучение по утвърден план и програма за професия "Спасител".

За изпълнение на дейностите по предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях на кметовете на общини се предоставя безвъзмездно радиочестотен ресурс от радиочестотния спектър за граждански нужди за ползване от създадените доброволни формирования.

Юридически лица може да създават за своя сметка доброволни формирования по реда на наредбата на МС за ДФ.

Кметът е длъжен да:

1. сключи договор с доброволеца;
2. осигури обучение и екипировка на доброволеца;
3. застрахова доброволеца срещу злополука, настъпила при или по повод изпълнение на договорните му задължения, както и лицата по чл. 40, ал. 4 за времето на обучение;
4. подаде до директора на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР заявление за вписване в регистъра на доброволното формиране;

6. предложи сключването на договор на лице, при условие че то е завършило обучение и отговаря на изискванията.

Разходите тези дейности са за сметка на държавния бюджет като делегирана от държавата дейност.

За времето на обучение или изпълнение на задачи по предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях доброволецът се освобождава от работодателя или органа по назначаването за изпълнение на граждански, обществени и други задължения.

За времето на участие в мероприятията лицето получава възнаграждение за сметка на държавния бюджет при условия, по ред и в размери, определени от Министерския съвет, като това време се признава за служебен или трудов стаж.

Доброволците се осигуряват по реда на чл. 4, ал. 3, т. 5 и 6 от Кодекса за социално осигуряване, като осигурителните вноски за социално и здравно осигуряване са изцяло за сметка на държавния бюджет.

Кмета на общината:

1. да уведоми работодателя или органа по назначаването на доброволеца за участие в мероприятията по обучение и изпълняване на задачи;

2. да издаде документ, удостоверяващ участието на доброволеца, не по-късно от три дни след приключване на мероприятиято;

3. да осигури за доброволните формирания безвъзмездно ползване на помещения, специализирана техника и оборудване.

Редът за създаване и организиране на дейността на доброволните формирания се определя с наредба на Министерския съвет.

Доброволецът не е длъжен да изпълнява задълженията си в случаите, когато той или членове на неговото домакинство са непосредствено засегнати от бедствия, пожар или извънредна ситуация, като своевременно уведоми кмета.

Доброволецът, който не е в трудови или служебни правоотношения към момента на неговото повикване за обучение или изпълнение на задачи по предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари, извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях, получава възнаграждение за сметка на държавния бюджет при условия, по ред и в размери, определени от Министерския съвет.

В Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР, се води регистър на доброволните формирования.

Доброволните формирования могат да се сдружават на доброволен принцип за решаване на общи въпроси и за постигане на цели от взаимен интерес.

За защита на своите общи интереси и за поддържане и развитие на дейностите си доброволните формирования могат да създадат национално сдружение.

Националното сдружение има право да:

1. представлява своите членове пред държавните органи;
2. разработва предложения за промяна и усъвършенстване на правната уредба на доброволните формирования;
3. участва в подготовката и обучението на доброволците;
4. осъществява контакти и взаимодействия със сродни организации от други държави, както и да членува в международни сдружения;
5. осъществява и други дейности, определени със закон и с учредителния акт.

Министерството на вътрешните работи съдейства за осъществяването на дейността на националното сдружение на доброволците, като може да му предоставя за безвъзмездно ползване помещения - държавна собственост, необходими за изпълнението на дейностите му.

Правата по-горе се упражняват, при условие че в националното сдружение членуват над половината от доброволните формирования, създадени по реда на **Наредбата за реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирования** за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях.

Доброволните формирования се създават на териториален принцип, за самостоятелни действия и/или за подпомагане на основните съставни части на Единната спасителна система (ЕСС), като изпълняват следните основни дейности по защитата на населението:

1. спасителни операции;
2. ограничаване и ликвидиране на пожари;
3. операции по издирване и спасяване;

4. извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи;
5. оказване на първа помощ на пострадалите при пожари, бедствия и извънредни ситуации;
6. други операции, свързани със защитата.

Доброволците могат да извършват дейностите по ограничаване и ликвидиране на пожари съобразно завършените курсове за обучение и придобитата квалификация.

За изпълнението на дейностите по спасителни операции, ограничаване и ликвидиране на пожари доброволците:

1. участват в обучения, тренировки, състезания и учения;
2. поддържат готовност за явяване и изпълнение на задачи.

След решение на общинския съвет доброволното формиране може да изпълнява и дейности по носене на дежурства.

С решение на общинския съвет числеността на доброволното формиране спрямо стандартите за численост може да се увеличи за сметка на общинския бюджет.

С последните изменения 2017 г. кметовете на общини и юридическите лица предоставят в регионалните дирекции "Пожарна безопасност и защита на населението" (РДПБЗН) на МВР информация за доброволните формирования на територията на общините при първоначално регистриране на доброволното формиране и при последваща промяна

Кандидатите за доброволци към документите прилагат и копие от документ за правоспособност за извършване на дейности със специализирана техника и/или оборудване и копие от свидетелство за управление на моторно превозно средство за съответната категория, ако имат такива.

Финансовите средства, необходими за издаване на документите, съгласно изискванията на Наредбата, могат да бъдат възстановени на доброволците от бюджета на общината.

Подборът на кандидатите за доброволци се извършва от комисия, включваща представители на ведомства и други юридически лица, имащи отношение по защитата при бедствия на територията на общината. Комисията се определя със заповед на кмета на общината, съгласувана с началника на районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението" (РСПБЗН) или

РДПБЗН. В комисията задължително участват представители на РДПБЗН или РСПБЗН и при регистрирано доброволно формирование - негови представители.

След завършване на първоначален курс на обучение кметът на общината/юридическото лице издава карта на доброволеца, с която той се легитимира при осъществяване на правомощията си. Кметът на общината уведомява работодателя или органа по назначаването на доброволеца, че негов служител/работник участва в доброволно формирование към общината./2017/

Доброволецът може да кандидатства за членство в доброволно формирование на друга община или в доброволно формирование на друго юридическо лице.

При включване в доброволно формирование доброволецът има право на:

1. обучение;
2. отпуск по чл. 157, ал. 1, т. 7 от Кодекса на труда и по чл. 62, ал. 1, т. 8 от Закона за държавния служител за участие в обучение и за изпълнение на задачи по предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях, който му се признава за служебен или трудов стаж;
3. застраховка съгласно чл. 42, ал. 1, т. 3 от Закона за защита при бедствия, която се сключва след регистриране на доброволеца;
4. осигуряване съгласно чл. 43, ал. 3 от Закона за защита при бедствия;
5. възнаграждение при участие в дейности по предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях;
6. възнаграждение при участие в обучения и практически учения;
7. екипировка;
8. ползване на помещения, специализирана техника и оборудване за целите на участието му в доброволното формирование;
9. пълна информираност за дейностите, които ще осъществява като доброволец.

В едно доброволно формирование могат да се обособяват групи по видове дейност по чл. 1, ал. 2, които се сформират според квалификацията, професионалния опит и предпочитанията на доброволците.

Кметът на общината определя ръководител на доброволното

формирование. Кметът определя също заместник-ръководител по предложение на ръководителя на доброволното формирование. По предложение на повече от половината от членовете на доброволното формирование кметът на общината определя нов ръководител, посочен от формированието. В случай на съвместно участие на доброволните формирования с териториалните структури на ГДПБЗН - МВР в дейности те се ръководят от органите за пожарна безопасност и защита на населението. Дежурствата поподдържане на готовност се организират на базата на графици, утвърдени от кмета на общината.

Доброволните формирования се осигуряват със следните документи:

1. копие на плана за защита при бедствия на общината;
2. карта (схема) на района с нанесени населени места, пътища, водоизточници, които могат да се използват за водоснабдяване (реки, езера, напоителни канали, водопроводни мрежи и др.), данни за обекти от критичната инфраструктура;
3. копие на планове за пожарогасене в случаите, в които е предвидено участието на доброволно формирование;
4. справочник на опасните вещества и товари;
5. копие на планове за взаимодействие с органите за ПБЗН и другите съставни части на ЕСС;
6. актуални списъци за състава на доброволното формирование с данни за контакт;
7. списък с наличната техника и оборудване на доброволното формирование;
8. книга за инструктаж на доброволци по безопасност и здраве при работа;
9. други документи, свързани с експлоатация на техниката и осъществяване на дейността.

Ръководителят на доброволното формирование:

1. ръководи, организира и отговаря за дейността на доброволното формирование при осъществяване на основни дейности по защитата на населението;
2. организира изпълнението на заповедите на кмета на общината и на ръководителя на място;
3. отчита извършените дейности пред кмета на общината/юридическото

лице;

4. организира провеждането на инструктажи по безопасност и здраве при работа на доброволците;

5. организира практическата подготовка на доброволците;

6. представлява доброволното формирование;

7. може да участва в заседанията на общинския съвет, свързани с дейността на доброволното формирование.

Видовете обучение на доброволците са:

1. първоначален основен курс;

2. специализирано обучение;

4. обучение за ръководител на доброволно формирование;

5. обучение за обучители на доброволци;

6. текущо обучение.

Всеки доброволец след регистриране в доброволно формирование задължително преминава първоначален основен курс на обучение в срок до две години от неговото регистриране. Обучението на доброволците изброени по-горе се осъществява по утвърдени от Академията на МВР програми, съгласувани с директора на ГДПБЗН - МВР.

Специализираното обучение на доброволците, обучението за ръководител на доброволно формирование и обучението за обучители на доброволци се извършва от лицензирани центрове за професионална квалификация при МВР или от други акредитирани училища и лицензирани центрове. Заявки за обучението на доброволците се подават от кмета на общината до ръководителя на обучаващата институция.

Териториалните органи на ГДПБЗН - МВР подпомагат кметовете на общините и юридическите лица с доброволни формирования при обучението и подготовката на доброволците.

Не по-късно от 14 работни дни преди началото на обучението кметът изпраща уведомление за предстоящото обучение до доброволците, до техните работодатели или органи по назначаването.

След завършване на първоначалния основен курс на обучение на доброволеца се издава служебна бележка от кмета на общината/юридическото лице на основание на протокол, подписан от обучителите, или удостоверение от

лицензиран център.

Кметът на общината/юридическото лице и началникът на РСПБЗН разработват и утвърждават план за взаимодействие между доброволното формирование и териториалните структури на ГДПБЗН - МВР. Кметът на общината издава заповед и организира уведомяването на оперативния център на РДПБЗН и работодателите или органите по назначаването на доброволците.

При необходимост от участие в дейности по защита на населението на доброволно формирование в извънработно време, почивни и празнични дни заповедта на кмета се издава устно, а се оформя писмено в първия работен ден след възникване на събитието. При извършване на пожарогасителни и спасителни дейности и при неотложни аварийно-възстановителни работи ръководителят на доброволното формирование изготвя справка за извършените дейности съгласно приложение № 4 от наредбата. Справката се попълва и се представя чрез кмета на общината или оправомощено от него длъжностно лице в РСПБЗН до 24 часа след приключване на пожарогасителни и спасителни дейности и при неотложни аварийно-възстановителни работи. При необходимост кметът на една община може да иска участие на доброволни формирования от други общини за изпълнение на пожарогасителни и спасителни дейности и при неотложни аварийно-възстановителни работи.

Как да потърсим подкрепа от доброволните формирования на други общини. Командироване на доброволци.

В приложение към наредбата е даден примерен вариант на План за взаимодействие, с който се цели създаването на предварителна организация за участието на доброволци в дейности. Правна регламентация получава взаимодействието и координацията между кметовете на общините при използването на доброволни формирования от една община в друга. Въвежда се възможността при необходимост, кметът на една община да иска участие на доброволни формирования от други общини, за изпълнение на дейностите, както и възможността кметовете на общини да имат право да командирова доброволци на територия на друга община. При необходимост от участие на доброволното формирование в извън работно време, почивни и празнични дни, заповедта на кмета се издава устно, а се оформя писмено в първия работен ден след възникване на събитието.

За изпълнение на дейности от доброволци съобразно завършените курсове за обучение кметовете на общини имат право да командироваат доброволци на територия на друга община. Разходите за транспорт, нощувки, дневни и други се възстановяват по реда на Правилника за организацията и дейността на междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

Екипиране и оборудване на доброволното формирание

Кметът на общината осигурява за доброволните формирования безвъзмездно използване на сграден фонд, защитно облекло и екипировка, а в рамките на наличния финансов ресурс - и специализирана техника, оборудване и комуникационни средства за поддържане на връзка с доброволците.

Защитното облекло и екипировката на доброволците следва да отговарят на изискванията на Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на личните предпазни средства, приета с Постановление № 94 на Министерския съвет от 2002 г., за съответните дейности и на действащите европейски стандарти, като минимално включват:

- 1. защитно облекло** за пожарогасене и/или за спасителна дейност;
- 2. защитна каска;**
- 3. предпазни ръкавици;**
- 4. защитни ботуши/обувки;**
- 5. колан;**
- 6. маска** или целолицева маска с филтър.

Върху облеклото се поставят емблеми, които показват принадлежността към доброволното формирание, и отличителни знаци, показващи позицията на доброволеца в доброволното формирание, съгласно приложение № 5 от наредбата.

Доброволните формирования се осигуряват с пожарен и/или спасителен, и/или друг автомобил с минимално оборудване съгласно приложение № 6 от наредбата. В процеса на обучение доброволците могат безвъзмездно да ползват сгради, техника и оборудване, предоставени за управление на ГДПБЗН - МВР, под ръководството на служители от съответната териториална структура на ГДПБЗН - МВР по реда, установен в структурата.

Стимули за насърчаване на доброволчеството

Доброволците имат право да получават дърва за огрев по реда на чл. 140, ал. 9, т. 1 от Закона за водите. Доброволците може да бъдат освобождавани от заплащане на местни такси или заплащат такси в намален размер в съответствие с разпоредбите на Закона за местните данъци и такси и наредбата **по чл. 9 от Закона за местните данъци** и такси. По нормативно установения ред доброволците могат да:

1.получат право на преференциално паркиране в районите, определени за кратковременно платено паркиране;

2.бъдат частично или изцяло освобождавани от заплащане на месечни такси за общински детски заведения или децата им да получават допълнителни точки при кандидатстване в тях;

3. получават преференции за безплатно ползване на градски транспорт.

Преференциите по-горе могат да се използват след едногодишно членство в доброволно формирование и доказана активност, подкрепена с писмено предложение на ръководителя на доброволното формирование.

В срок до 31 януари на всяка година кметовете на общини изготвят доклад до ГДПБЗН - МВР, включващ информация за извършените от доброволците дейности и проведените обучения през предходната година.

Възнаграждения на доброволците

На възнаграждение има право доброволец по смисъла на чл. 39 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), вписан в регистъра на доброволните формирания с персонален идентификационен номер, който участва в доброволно формирование за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари или извънредни ситуации и отстраняване на последствията от тях по силата на договор, сключен с кмета на общината. С договора доброволецът се задължава да участва в обучение и да изпълнява задачи за защита при бедствия, за което получава възнаграждение за сметка на държавния бюджет. При възникване на събитие, което изисква участие на доброволци, кметът на общината издава заповед и уведомява незабавно областния оперативен център (ОЦ) на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР. За отчет на дейностите кметът на общината издава заповед, в която се описват мястото, видът на дейностите и продължителността на изпълнението им, имената на участвалите доброволци с техните персонални идентификационни номера и уникалният код на доброволното формирование.

Възнаграждението на доброволеца се изплаща от кмета на общината в срок до 30 работни дни от издаване на удостоверението за участие на доброволеца в обучението или изпълнението на задачи за защита при бедствия. Кметът на общината е длъжен да осигури доброволеца съгласно чл. 43, ал. 3 от Закона за защита при бедствия и да го застрахова срещу злополука, която би настъпила при или по повод изпълнението на дейностите.

Размерите на възнагражденията на доброволците се определят съобразно извършените дейности, както следва:

1. сто на сто от минималната часова работна заплата за страната - за обучение с продължителност до 80 часа на година, пропорционално на часовете на участие в обучението;

2. двеста на сто от минималната часова работна заплата за страната - за изпълнение на спасителни задачи за защита при бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях до 160 часа на година, пропорционално на отработените часове на участие в дейностите.

Числеността на доброволците по общини, на които се изплащат възнагражденията по се определя по реда на чл. 71 от Закона за публичните финанси във връзка с чл. 5 от Наредбата за реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирания за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях, приета с Постановление № 123 на Министерския съвет от 2012 г. Договорените възнаграждения на доброволците над определените размери и численост по-горе, както и дължимите осигурителни вноски върху тях са за сметка на общинския бюджет.

Сдружаване на доброволците на национално ниво - Сдружение с нестопанска цел „Национална асоциация на доброволците в Република България” (НАДРБ), учредено на 29.08.2014 г. в гр. София.

Основни цели на НАДРБ:

- осигуряване на условия за превенция и ефективна защита на населението;
- създаване на активна мрежа от доброволци;
- укрепване капацитета на доброволците и доброволните формирания в Република България;

- постигане на координация и взаимодействие между държавната и местната власт, неправителственият сектор, бизнеса и гражданите за развитие на организирано доброволно движение за осигуряване защитата на населението при бедствия, пожари и други извънредни ситуации и ефективни превантивни дейности;
- съвместни инициативи и дейности за подобряване на нормативната уредба и условията за работа на доброволците и доброволните формирания;
- популяризиране, развитие и усъвършенстване на доброволческото движение в България. Засилване на гражданската активност и на мотивацията за включване в доброволните формирания;
- унифициране на стандартите за работа и функциониране на доброволните формирания, разпространение на добри практики;
- развитие на сътрудничеството с чуждестранни и международни сродни организации;
- защитаване интересите и правата на членовете си пред държавните и обществените органи и организации.

Национална асоциация на доброволците в Република България провежда ежегодно „Национална среща на доброволните формирания“. Тя се провежда в Националния учебен център на Български червен кръст – с. Долни Лозен. Провеждат се семинари с обучителна тематика. Присъстват ръководители на доброволни формирания, общински служители, както и служители от териториалните звена на ГДПБЗН-МВР и представители на НСОРБ . Участниците имат възможност да се запознаят с новите моменти в нормативната база, регламентираща дейността на формиранията, с информация за дейността на членове и структури на НАДРБ, със способности за оптимизиране дейността на СД/РДПБЗН с доброволните формирания. Акцентира и на теми, свързани с дейности за работа и привличане на деца и подрастващи за доброволци. Предвиждат се възможностите за взаимодействие между доброволните формирания: чрез Националната асоциация на доброволците чрез двустранно сътрудничество (съвместни учения) с активното съдействие и подкрепа на НСОРБ.

Повече информация на : <http://navrb.bg/>

**Практически съвети относно набиране на доброволци в общините.
Допълнителни стимули за доброволците.**

Информационна кампания чрез поредица от срещи с кметове на общини от области във връзка с информиране и разяснения относно набиране на доброволци, които трябва да се включат в Доброволни формирования към общините. Изграждането на Доброволни формирования е част от националната политика за превенция и осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението от бедствия и други извънредни ситуации. Информационната кампания е добре да се извършва заедно с представители на Регионална дирекция ПБЗН с цел подпомагане работата по изграждане на Доброволните формирования в общините .

Семинари с ръководители на доброволни формирования (ДФ), сдружения, клубове и други организации, имащи отношение към защитата на населението при пожари, бедствия и извънредни ситуации и Общо събрание на “Национална асоциация на доброволците на Р България”.

Онлайн платформа за дистанционно обучение на доброволци от доброволните формирования. Идеята е чрез въвеждане на дистанционна форма на обучение на доброволците да се способства за: намаляване времето на отсъствие на доброволеца от работното място и придобиване на определен обем знания преди началото на същинското обучение. Разработва се онлайн платформа в нашия учебен център като предстои нейното запълване с лекционни материали за различните видове обучения на доброволци. При готовност за използване на онлайн платформата за дистанционното обучение на доброволци ще бъдат уведомени кметовете на всички общини.

Инициативата „Доброволци на ЕС за хуманитарна помощ” е създадена през 2014 г. с цел укрепване на капацитета на Съюза за осигуряване на свързана с конкретните потребности хуманитарна помощ и повишаване устойчивостта на уязвимите или засегнати от бедствия общности в трети държави. Мрежата на доброволците на ЕС за хуманитарна помощ дава възможност на заинтересованите страни да обменят най-добри практики и да увеличат участието си. Тя се реализира чрез събития като кръгли маси за партньорство, които дават на партньорите възможност да обменят най-добри практики и да извлекат поуки от опита си по програмата. Основният инструмент,

който дава възможност на тази мрежа да функционира, е платформата за доброволците на ЕС за хуманитарна помощ. Ще има възможност за изпращането на терен на доброволци на ЕС за хуманитарна помощ, като осигурява система за проследяване на назначенията на доброволците, дава възможност за кандидатстване за доброволец онлайн и функционира като база данни за доброволците/ http://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers_en/ .

Бъдещо сътрудничество между доброволци от България и Гърция .На 7 февруари 2017 г. в гр. Солун, Гърция е проведена съвместна среща с представители от България и област Македония, Република Гърция. На срещата е подписан Меморандум за сътрудничество между „Национална асоциация на доброволците в Р България” и „Елитен екип за специални мисии на Гърция”. С меморандума се очертава рамката на сътрудничество между двете сдружения, което ще се изразява в обучения, съвместни обучения и учения на членовете на двата екипа в рамките на социалния принос между двете балкански страни.

Стимулиране на доброволците - Национален Конкурс за Доброволец на годината - през 2017 г. в него участваха доброволните формирования към общините: Драгоман, Сливо поле, Ардино, Ружинци, Пловдив, Стара Загора и Казанлък. Възможно е обвързване с Международния ден на доброволеца – 5-ти декември.

ТЕМА 9. ОРГАНИЗИРАНЕ НА ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ СЛЕД БЕДСТВИЕТО – ОЦЕНКА НА ЩЕТИТЕ НА ОБЩИНСКАТА СОБСТВЕНОСТ И ЗА ПОДКРЕПА ЗА НАСЕЛЕНИЕТО.

Подпомагането и възстановяването при бедствие включва предоставянето на неотложна и възстановителна помощ на пострадалите (засегнатите) лица и извършване на неотложни възстановителни работи след бедствие.

Организиране на възстановителните дейности след бедствието започва с констатиране и оценка на щетите на общинската собственост и за подкрепа за населението.

Финансирането на дейностите по овладяване и преодоляване на последиците от природните бедствия става чрез:

1. Финансиране от държавния бюджет

2. Финансиране със средства от дарения на физически и юридически лица
3. Финансиране със собствени средства на общината

Законът за защита при бедствия (чл. 54) определя функциите на **Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет/МКВПМС/**.

С **правилник** се уреждат организацията и дейността на МКВПМС и се регламентира /чл.28/, че в **срок до шест месеца** от бедствието кметовете на общини изпращат в комисията и на съответния областен управител заверено копие от **заповед по чл. 49, ал. 1 ЗЗБ и информация**, в която се посочва броят на засегнатите жилищни сгради и самостоятелни обекти в тях и списък с адресите им. **Кметовете на общини издават заповед** за назначаване на **комисия по чл. 196, ал. 1 ЗУТ**

Чл. 196. Състоянието на обектите и необходимите ремонтни и възстановителни дейности, както и обстоятелствата по чл. 195, ал. 6 се установяват с протокол от комисия, назначена от кмета на общината.

195, ал.6 Кметът на общината издава заповед за премахване на строежи, които поради естествено износване или други обстоятелства са станали опасни за здравето и живота на гражданите, негодни са за използване, застрашени са от самосрутване, създават условия за възникване на пожар или са вредни в санитарно-хигиенно отношение и не могат да се поправят или заздравят.

За недвижими културни ценности заповедта се издава съгласно **чл. 73, ал. 1 от Закона за културното наследство**.

Състоянието на обектите и необходимите ремонтни и възстановителни дейности, както и обстоятелствата по ЗУТ и Закона за културното наследство се установяват с **протокол от комисия**, назначена от кмета на общината.

Комисията действа служебно или **по искане на заинтересованите лица**, като събира всички необходими данни за вида и състоянието на строежа и изслушва заинтересованите лица. Въз основа на констатациите, отразени в протокола, комисията предлага на кмета на общината строежът да се поправи, зазdrави или да бъде премахнат.

Процедурата по искане и предоставяне на помощ ще се коментира **подробно в тема №10**. Помощта се предоставя от държавния бюджет по

бюджетите на общините чрез промени на взаимоотношенията на държавния бюджет и съответните първостепенни разпоредители с бюджет.

В тази насока при разработване на плановете за защита при бедствия се изготвят указания в приложение „Оценка на щетите и възстановяване“. Посочват се какви процедури и експерти за предварителна оценка на щетите и описание на характера и размера им трябва да са осигурени. Също така ще се дефинират и степенуват нуждите от възстановителни работи.

Последователност на дейностите по възстановяване:

- организиране и координиране предоставянето на възстановителна помощ на населението при бедствия,
- извършването на неотложни възстановителни работи при бедствия,
- организирането на дейността по подпомагане и възстановяване,
- предоставяне и приемане на помощи включващи изхранване и временно настаняване на пострадалите лица, домашните и селскостопанските животни; раздаване на облекло и битово имущество на пострадалите лица; предприемане на други специфични мерки.

Какви **местни ресурси да използваме** за първоначалния етап на възстановяването – териториални звена на централната власт, местен бизнес и др.

Например за **временно извеждане на населението** може да се ползва дирекция „Общинска собственост и стопанска дейност“, съвместно със служители от районните администрации при необходимост организират извозването на изведените от района на наводнението хора с автобуси на фирмите за градски транспорт.

Места за временно настаняване - при необходимост за по-дългосрочно настаняване на хора, загубили частично или напълно единственото си жилище се предприема настаняване във временни жилища. Оценяват се възможностите на наличната в общината база за настаняване – общежития, бунгала и сгради за обществено обслужване.

Отговорни органи и длъжностни лица за временно извеждане на населението са:

- кмет на община, който взема решение за временно извеждане на населението и определя мястото, района за извеждане;

- ръководителят на операциите на място, който ще ръководи извеждането и провеждане на СНАВР;
- директор на дирекция „Управление на сигурността и контрол на обществения ред“;
- директор на ОД на МВР, който организира охраната на района;
- кмета на района или на кметството, който организира настаняването на изведеното население в определения район.

Кметовете на райони и населени места чрез своите администрации изготвят и представят в общинския щаб за изпълнение плана за защита при наводнение справка за нуждите от храна, питейна вода и лекарства за населението останало без подслон и/или принудително изведено от района на наводнението.

Отговорни органи и длъжностни лица за организиране снабдяването с питейна вода, храна, лекарства и други нужди за осигуряване на изведеното от наводнения район население са:

- кмета на общината;
- директор на дирекция „Управление на собствеността“;
- директор на дирекция „Социални дейности и здравно развитие“;
- директор на дирекция „Управление на сигурността и контрол на обществения ред“;
- директор на РЗИ;
- директор на ОДБХ;
- кметовете на райони и населени места.

Разчистване на пътищата и осигуряване на проходимост

При бедствие наводнение, в общия случай разчистването на пътища започва **след** приключване отводняването на наводнените райони и места, свързано преди всичко с премахването на кал, тиня, строителни и битови отпадъци, клони, шума и др. наноси, довлечени и отложени в наводнения район. Приоритетно се разчистват пътищата към социални и здравни заведения, главните градски артерии и райони на наводнения с най-много наноси.

Разчистването се извършва с помощта на хора, механизация и техника от фирмите, изпълняващи договори за поддръжка на пътищата с общината.

Отговорни органи и длъжностни лица за разчистване на пътища и осигуряване на проходимост в районите на наводнение са:

- директор на дирекция „Инженерна инфраструктура и благоустрояване“;
- ръководител на място, който ръководи провеждането на спасителни и отводнителни работи;
- директор на дирекция „Управление на сигурността и контрол на обществения ред“;
- директор на ОД на МВР, който организира охраната на района и не допуска влизането на лица в района на наводнението.

Възстановяването на разрушената инфраструктура започва незабавно след отводняването на района. Кметът на общината след обобщаване на нанесените загуби, определя приоритетите и последователността на възстановителните работи. При провеждане на възстановителни работи от преносните дружества: „ЧЕЗ“ АД, „Енерго Про“ АД, „ВиК“ ООД, мобилни оператори и др. Същите **съгласуват** действията си с общинския Щаб за изпълнение плана за защита при бедствия. След всяка възстановителна дейност подават информация в общината за оповестяване на населението.

Дарителски кампании

За организирането на **национални дарителски кампании** в подкрепа на пострадали от бедствие е подходящо да се потърси съдействието и организация на БЧК или фондации.

Даренията от страната и чужбина трябва да са в режим на регистриране на даренията. За всеки конкретен случай е посочена информация за дарителя, стойността, да е видно от информацията в банковите извлечения и сключените договори за дарение, от дарителите е изразена конкретна или общо формулиране воля за разходване на средствата. Възможно е в част от случаите волята да е конкретна, а в други да е формулирана по-общо, което дава възможност част от средствата да се управляват гъвкаво, след оценка и степенуване на потребностите.

Във връзка с постъпилите дарения трябва да има решения на ОбС за тяхното разпределение по параграф „Обезщетения и помощи по социалното подпомагане“ в местна дейност 284. Извършените промени в дейност 284 трябва да отразяват точно волята на част от дарителите, предоставили средства за възстановяване на щетите от бедствието.

Основен организатор за национални дарителски кампании се явява БЧК. Дарителските SMS-и за кампаниите на БЧК са освободени от ДДС. Средствата от дарителската кампания могат да бъдат управлявани от Обществен съвет, като алтернатива, който се сформира към общината, на базата на експертна оценка на нуждите на пострадалото население.

ТЕМА 10. ИСКАНИЯ ЗА ПОДКРЕПА ОТ МЕЖДУВЕДОМСТВЕНАТА КОМИСИЯ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ, ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД „БЕДСТВИЯ“, ДРУГИ ИЗТОЧНИЦИ. (ПРОЦЕДУРИ, ПРАВИЛА, СРОКОВЕ). УСЛОВИЯ ЗА ПОДКРЕПА ОТ ФОНД „ОБЩИНСКА СОЛИДАРНОСТ“ КЪМ НСОРБ.

Функциите на **Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС** са определени в Закона за защита при бедствия (чл. 54), както и в Правилника за организацията и дейността ѝ.

Комисията приема решение за предоставяне на средства от резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия и контролира целевото им разходване. С **Правилника** и се уреждат организацията и дейността на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет, наричана по-нататък, както и редът за заявяване на финансовите средства и критериите за оценка на постъпилите искания за финансиране.

Средства се предоставят за финансиране на:

- 1. превантивни дейности** и дейности по подготовка за реагиране от програмите по Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) като допълващо финансиране към одобрения бюджет на съответния компетентен орган и/или към осигурените средства от други източници;
- 2. непредвидени разходи** за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените сили и средства на единната спасителна система;
- 3. неотложни възстановителни работи;**
- 4. възстановителна помощ** по чл. 55, ал. 3 ЗЗБ; **5. контролни проверки** по изпълнението на решенията на комисията;
- 6. проверки по жалби** и сигнали;
- 7. обезщетяване на физически и юридически лица** за реално причинените им вреди при или по повод извършването на нормативно установени действия за защита при бедствия при условия, по ред и в размери, определени с правилника;

8. обезщетяване на органите на държавната власт, на местното самоуправление, юридическите лица и гражданите, които са предоставили при поискване от органите за пожарна безопасност и защита на населението собствени спасителни, пожарогасителни, превозни, съобщителни и други технически средства, при бедствия, пожари и извънредни ситуации.

РЕД ЗА ЗАЯВЯВАНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ПОСТЪПИЛИТЕ ИСКАНИЯ ЗА ФИНАНСИРАНЕ.

Комисията **приема решение** за финансиране на проекти за изпълнение на превантивни дейности и дейности по подготовка за реагиране от програмите по национални, областни и общински програми за намаляване на риска от бедствия. Комисията разпределя средствата за финансиране на проектите по-горе съобразно приоритетните дейности за намаляване на риска от бедствия от доклада на министъра на вътрешните работи /ЗЗБ/. Финансирането на проект за изпълнение на дейности се извършва като допълващо финансиране към одобрения бюджет на съответния компетентен орган и/или към осигурените средства от други източници в размер, не по-голям от 70 на сто от сумата, необходима за изпълнението на проекта.

Размерът на средствата, които могат да бъдат отпуснати за финансиране на проект за изпълнение на дейности, не може да надвишава 10 на сто от годишния резерв в държавния бюджет за непредвидени или неотложни разходи.

За превантивни дейности се разпределят не по-малко от **15%** от всички средства от резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия (чл. 56 от ЗЗБ).

Исканията за финансиране се внасят в комисията от съответния първостепенен разпоредител с бюджет или от областните управители в случаите, когато изпълнението на дейности по чл. 12, ал. 1 е от тяхната компетентност .

Кметовете на общини изпращат копия на исканията за финансиране и на документите до областните управители за становище относно целесъобразността и съответствието им с изискванията. Областните управители изпращат на комисията с копие до кметовете на общини становищата си в срок до 30 дни от датата на получаване на исканията. Документите се внасят на хартиен и електронен носител.

Кметовете в 14-дневен срок от възникване на бедствието или от датата на приключило обследване изпращат в комисията **информация** съгласно приложение за всеки отделен обект с копие до областния управител.

Органите /Кметовете/подали искане за предоставяне средства за извършване на неотложни възстановителни работи в 3-месечен срок от изпращането на информацията внасят в комисията искане за финансиране.

Към искането **се прилагат:**

1. копие от акт за собственост и/или от концесионен договор (ако има такъв);
2. декларация за наличие на други източници за финансиране, включително застрахователно обезщетение;
3. експертиза и/или заключение съгласно приложения;
4. проект, съдържащ заверена скица за местоположението на обекта, подробна количествено-стойностна сметка и становище или разрешително от компетентен орган за изпълнение на проекта, ако такова се изисква.

За **основен ремонт**, реконструкция или нов строеж, включително премахване при необходимост на строеж, се прилагат документи:

1. инвестиционен проект по Закона за устройство на територията, фаза технически или работен проект;
2. подробна количествена и стойностна сметка, включваща разходи за проучване, проектиране, строителен надзор и непредвидени разходи.

Към искането за имоти в състояние, което застрашава живота или здравето на населението, имуществото или околната среда, установено след обследване, се прилагат документи и заверено копие от техническия паспорт на строежа или от доклада с резултатите от обследването на строежа.

Областните управители внасят в комисията становищата си в срок 30 дни от датата на получаване на исканията.

Комисията с оглед специфичния характер на обектите, които подлежат на възстановяване, може да изисква и други документи.

При етапно финансиране се прилага отчет (в едномесечен срок от приключване на всяка финансирана от комисията дейност първостепенните разпоредители с бюджет представят в комисията отчет по образец съгласно приложение № 4), отделно за всеки финансиран обект, с опис на

документите извършените разходи пред комисията и пред министъра на финансите.

Критерии за оценяване на постъпилите искания за финансиране на неотложни възстановителни разходи:

- 1. **степен на увреждане**, установена с експертно заключение
- 2. **характеристики, значимост, сложност** и рискове за експлоатация на обекта, която се отчита в зависимост от категорията на строежа или на засегнатата инфраструктура по ЗУТ, установена с експертно заключение;
- 3. **мащаби** на бедствието;
- 4. **опасност** от разрушаване, увреждане при повтарящи се отклонения от нормалната експлоатация;
- 5. **социален приоритет** - дейности в сектора на здравеопазването, образованието, културата и др.;
- 6. **фаза на възстановителния процес** (начало, започнат етап);
- 7. **срок** за възстановяване и въвеждане в експлоатация;
- 8. наличие на **алтернатива** за намаляване на последиците;
- 9. **поддържане и използване** на обекта през предходната бюджетна година;
- 10. наличие на **допълващ източник** на финансиране, включително застрахователно обезщетение.

За имотите - публична общинска и публична държавна собственост, които подлежат на задължително застраховане, от сумата за възстановяване се приспада сумата на застрахователното обезщетение. При съсобственост сумата за финансиране съответства на процента на дяловото участие на държавата и/или на общината.

Комисията приема решение за предоставяне на възстановителна помощ на физически лица за подпомагане възстановяването на жилищата им, засегнати от бедствие. Лицата, законни собственици кандидатстващи за помощ трябва да отговарят на условия, определени в ЗЗБ. Установяването на условията се извършва от социални работници на дирекция "Социално подпомагане", обслужваща територията на съответната община по местонахождението на имота, чрез анкетата .

Кметът на общината внася искане със списък на лицата до директора на дирекцията "Социално подпомагане", обслужваща територията на общината, за

установяване на условията. В 30-дневен срок от постъпване на искането дирекция "Социално подпомагане" предоставя на кмета на общината анкетните листове за лицата.

Кметът на общината установява правоимащите лица, отговарящи на условията. Анкетните листове на тези лица се прилагат към искането за финансиране.

В срок до шест месеца от бедствието кметовете на общини изпращат в комисията и на съответния областен управител заверено копие от заповед за бедствено положение за цялата или за част от територията на общината и информация, в която се посочва броят на засегнатите жилищни сгради и самостоятелни обекти в тях и списък с адресите им. В този срок кметовете на общини издават заповед за назначаване на комисия по чл. 196, ал. 1 ЗУТ за определяне на състоянието на засегнатите от бедствието жилища.

Отчетност за разходването на отпуснатите от Комисията средства

Министерствата, ведомствата и общините, както и крайните получатели на целеви средства - юридически лица, съставят досие на всяка финансирана от комисията дейност. В досието при крайните получатели се съдържат копия от искането за финансиране и от решението на комисията и всички оригинални документи за извършване на дейността, включително разходооправдателните. В досието при първостепенните разпоредители с бюджет се съдържат искането за финансиране, решението на комисията и копие от всички оригинални документи за извършване на дейността, включително разходооправдателните. Досието се съхранява 10 години. В едномесечен срок от приключване на всяка финансирана от комисията дейност първостепенните разпоредители с бюджет представят в комисията отчет по образец съгласно приложение № 4, отделно за всеки финансиран обект, с опис на документите, съдържащи се в досието и снимки на обекта преди и след възстановяването.

В случаите, когато има неусвоени средства, министерствата, ведомствата и общините ги възстановяват по реда и в сроковете за подлежащите на възстановяване средства по централния бюджет. В случаите когато общините възстановяват неусвоените средства по обекти, предоставени със съответните актове на Министерския съвет; в платежното нареждане за възстановяване се записват актът на Министерския съвет и точката и подточката от приложението към него, по които се връщат неусвоените средства. Общините изпращат в

комисията завереното копие от платежното нареждане за възстановяване на неусвоените средства.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ ОТ ФОНД „ОБЩИНСКА СОЛИДАРНОСТ“

Процедурите, правилата и сроковете във връзка с искания за подкрепа от фонд „Общинска солидарност“, са определени в Правилник за устройството и дейността на фонда, който урежда устройството и дейността на Фонд „Общинска солидарност“ за подпомагане на общините за първоетапна реакция при бедствия. Фондът се създава с цел реализиране принципите на междуобщинската солидарност чрез сдружаване на доброволен принцип за подпомагане при организиране на спасителните и аварийно-възстановителните дейности при бедствия. Фондът има допълващи и надграждащи функции по отношение държавните политики за защита и преодоляване на щетите от бедствия.

Чрез средства от Фонда се подпомагат дейности като:

1. ползване на специализирана и друга техника в бедстващи общини;
2. участие на доброволци от други общини (организирани и неорганизирани);
3. командироване на експерти от други общини за оценяване на щетите и годността на сградите и публичната инфраструктура;
4. покриване на разходи за временно настаняване на пострадали семейства
5. други дейности по овладяване рисковете за населението.

По изключение, могат да се подпомагат дейности по неотложно възстановяване на засегнати от инциденти и аварии обекти на социалната инфраструктура от изключително значение за общината, без издаване на заповед на кмета за обявяване на бедствено положение на територията на общината или част от нея.

Условия за подкрепа от Фонд „Общинска солидарност“ към НСОРБ включват заявление за финансово подпомагане се подава от кмета на общината в НСОРБ, адресирано до Председателя на Съвета. Искането се попълва по образец и към него се прилага копие от заповедта на кмета за обявяване на бедствено положение на територията на общината или част от нея.

Искането за финансово подпомагане по размер може да бъде:

1. До общата стойност на акумулираните към момента вноски от общината;

2. До трикратния размер на стойността по т.1. В този случай към искането се добавя и кратка обосновка – видовете дейности посочени в табличен вид в презентацията.

3. До петкратния размер на стойността по т.1. за тежко пострадали общини. Към искането се добавя и обосновка за видовете дейности, за които се налага финансиране. Подпомагането в този случай е безвъзмездно.

ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПОДКРЕПА ОТ ФОНД „СОЛИДАРНОСТ“ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ФСЕС) е създаден за реагиране при големи природни бедствия и като израз на европейската солидарност с регионите, засегнати от бедствия в рамките на Европа. Фондът е създаден в резултат на сериозните наводнения в Централна Европа през лятото на 2002 г. Оттогава той е бил използван при 63 различни бедствия, породени от природни катастрофи като наводнения, горски пожари, земетресения, бури и суша. До момента Фондът е предоставил помощ на 24 различни европейски държави в размер над 3.7 млрд. евро.

Съгласно последният Регламент (ЕС) № 661/2014, помощ от Фонда може да се мобилизира по искане на държава членка на Съюза, в случай на сериозни последици за условията на живот, природната среда или икономиката в един или повече региони на тази държава, предизвикани от голямо или регионално природно бедствие.

Органите и редът за управление и контрол на средствата от ФСЕС на територията на Република България са определени с ПМС № 434 от 18.12.2014 г., а с ПМС № 830 от 22.12.2014 г. е одобрена методология за разпределение на средствата, получени по линия на Фонда.

Национален координатор на помощта е Ръководителят на Управляващия орган (УО) на Оперативна програма „Регионално развитие“ (ОПРР). Националният координатор на помощта осъществява управлението и контрола на средствата от Фонда. Координиращ орган е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ в Министерство на регионалното развитие и

благоустройството като УО на ОПРР. Одитен орган е ИА „Одит на средствата от ЕС“ към Министъра на финансите.

Министерството на вътрешните работи събира и обобщава подадената информация за настъпилите щети от природни бедствия и, при настъпването на голямо или регионално бедствие по смисъла на Регламент (ЕО) № 2012/2002 за създаване на фонд „Солидарност“ на ЕС, изменен с Регламент (ЕС) № 661/2014.

Областите и публичните ведомства, за които са предвидени средства, посочват приоритетни и резервни операции, които да бъдат финансирани с тях. На тази база Координирацият орган одобрява списъци с приоритетни и с резервни операции.

Ако по някакви причини на етапа на изпълнение се окаже, че една или няколко от финансираните приоритетни операции не може да бъде изпълнена в рамките на определения срок, Координирацият орган, след преценка на обстоятелствата, ще определи дали сумата за съответните неизпълними приоритетни операции да бъде разпределена към резервни операции.

Изпълнителният орган и партньорът/ите заедно подписват Споразумение за партньорство. Изпълнителните органи и партньорите имат право да възложат изпълнението на дейностите по проекта на изпълнители- изборът им следва да се осъществи съгласно Закона за обществените поръчки и съответните подзаконови нормативни актове.

Допустимите за финансиране дейности са:

- ✓ Възстановяване на функционирането на инфраструктурата в сферата на енергетиката,
- ✓ водоснабдяването и отпадъчните води, телекомуникациите, транспорта, здравеопазването и образованието;
- ✓ Предоставяне на временно настаняване и финансиране на спасителни операции, които да посрещнат нуждите на засегнатото население;
- ✓ Осигуряване на превантивна инфраструктура и предприемане на мерки за защита на културното наследство;
- ✓ Почистване на засегнатите от бедствието области, включително природните зони, в съответствие, когато е уместно, с екосистемни подходи, както и неотложно възстановяване на засегнатите природни зони с цел избягване на непосредствения ефект от ерозия на почвата.

Недопустими дейности/проекти за финансиране по схемата за безвъзмездна финансова помощ от ФСЕС:

- ✓ Дейности извън територията на областите по критерий териториален обхват;
- ✓ Дейности за отстраняване на щети върху инфраструктура частна собственост;
- ✓ Дейности за отстраняване на щети, не свързани с бедствията обект на процедурата.
- ✓ Дейности, финансирани от бюджета на други програми на Общността;
- ✓ Дейности, финансирани със средства от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане (МКВП);
- ✓ Дейности за отстраняване на щети, покрити от застраховки или от трети страни;
- ✓ Дейности, свързани с политически партии;
- ✓ Благотворителни дарения;
- ✓ Дейности, извършени в нарушение на правилата за държавни помощи

Окончателно плащане се извършва на базата на действително извършени разходи и след представяне на окончателен финансов отчет.

Съгласно **правилата на Регламент (ЕС) 661/2014** (чл. 5 (5)), Договарящият орган или упълномощените от него лица ще извършват проверки дали са постигнати договореностите за управление и контрол и дали се прилагат по начин, който гарантира, че средствата на Съюза се **използват ефикасно и правилно** в съответствие с принципите на доброто финансово управление, проверка дали финансираните действия са извършени правилно, гарантиране, че финансираните разходи се основават на проверими оправдателни документи и че са верни и редовни и предотвратяване, откриване и отстраняване на нередности и възстановяване на неправомерно изплатени суми заедно с лихви за закъснели плащания, когато е целесъобразно.